

Маладзечна, Вілейка, Смаргонь, Ашмяны, Валожын, Мядзел, Астравец, Мінск

Рэгіянальная газета

24 кастрычніка 2003 года

№ 43 (444)

Выходзіць па пятніцах. Выдаецца з красавіка 1995 года

Плюс Тэлетыдзень

Навіны рэгіёну

Траціл у цягніку

АСТРАВЕЦ. На 2 гадзіны 10 хвілін затрымаўся 21 кастрычніка цягнік Санкт-Пецярбург–Калінінград на станцыі Гудагай.

У вагоне №3 знайшлі 12 скруткаў з трацілавымі шашкамі агульнай вагой 2,4 кг. Група разміравання падраздзялення "Алмаз", выкліканая з Мінска, знайшла таксама патроны да аўтамата калібрам 7,62 мм – 60 шт., калібрам 5,45 мм – 26 шт. Груз суправаджаў грамадзянін Расійскай Федэрацыі Алег **Весялоўскі**. Ён затрыманы, узбуджана крымінальная справа.

Святлана ЦІШКО.

Прайшлі праверкі

ВІЛЕЙКА. У сувязі з трагічнымі падзеямі на Гродзеншчыне, дзе згарэла псіхіятрычная бальніца, інспектары Вілейскага дзяржпажнагляду райаддзела па надзвычайных сітуацыях абследавалі ўстановы, дзе знаходзіцца шмат людзей. Па выніках праверкі 13 кіраўнікоў, 4 службовыя асобы прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці, забаронена карыстанне 43 печамі, 153 участкамі электраправодкі, 7 памяшканнямі, 6 агрэгатамі.

Ірына РАБУШКА.

Няма «камунізму»

МЯДЗЕЛ. Калгасы ў раёне сталі сельскагаспадарчымі вытворчымі кааператывамі. Адпаведна змянілі і назвы. Замест "Шляхоў да камунізму", імёнаў герояў савецкай эпохі большасць стала насіць назвы цэнтраў сваіх сядзіб. А найбольш папулярнае слова — "край". Ёсць у раёне і "Сінявокі край", і "Міжазёрны ... ", і "Свірскі..."

Аддзел інфармацыі.

Новая станцыя

МАЛАДЗЕЧНА. У грузавым аўтапарку №2 адкрылася дыягнастычная станцыя для грузавых машын і аўтобусаў. Абсталявана яна новай нямецкай камп'ютэрнай тэхнікай, якую перадало Міністэрства транспарту і камунікацый Рэспублікі Беларусь і дае магчымасць праводзіць тэхагляды грузавых машын і аўтобусаў на месцы. Раней з гэтай патрэбай вадзіцелі ездзілі ў Валожын альбо Мінск.

Ірына РАБУШКА.

На «зімовы» час

З гэтых выхадных мы пачынаем жыць па "зімовым часе". Каб ісці ў нагу зноў жа з часам, не забудзьцеся ў ноч на нядзелю, 26 кастрычніка, у 3 гадзіны ночы, стрэлкі гадзінніка перавесці на адну гадзіну назад.

Аддзел інфармацыі "РГ".

Жывыя дрэвы не пацярпелі

ВІЛЕЙКА. На базе Вілейскага лясгаса 16-17 кастрычніка адбыліся адборачныя спаборніцтвы лесарубаў, пераможцы якога адправяцца на чэмпіянат свету-2004 у Італію.

У лясгасе месца правядзення ўдакладнілі так: "Паміж 83 і 84 кіламетрам трасы Мінск-Мядзел. Ды вы з дарогі ўбачыце". У надзейнасці маіх вачэй былі вялікія сумненні, таму вырашыла напрасіцца ў спадарожніцы да прадстаўнікоў ААТ "Маладзечналес". Інжынер **Аляксандр Сасункевіч** на дзіва хутка здагадаўся, дзеля чаго яму тэлефануюць з рэдакцыі газеты, і адразу згадзіўся. Паехалі.

На дарозе стаяў указальнік "Месца збору ўдзельнікаў". Там лесарубы рэгістраваліся, цягнулі жэрабя, наклейвалі на каскі і пілы свае нумары. Побач з аўтобусам суддзяў – стол з бутэрбродамі і гарбатай, каб кожны мог падсілкавацца перад спаборніцтвамі. Жанчыны з судзейскай каманды настойліва запрашалі да стала прадстаўнікоў прэсы і тэлебачання.

Калона машын з удзельнікамі рушыла на месца спаборніцтваў. Па дарозе Аляксандр Сасункевіч расказаў, што пераможцы будуць вызначацца ў дзвюх узроставых групах – юніёры (да 21 года) і дарослыя – па выніках пяці відаў: валка лесу, абрэзванне сукоў, мантаж ланцуга, дакладная і камбінаваная распілоўка. Толькі было незразумела, як суддзі зробяць для ўсіх удзельнікаў аднолькавыя ўмовы: дрэвы ў лесе растуць розныя, з рознай колькасцю галін.

На месцы высветлілася, што жывыя дрэвы ніхто не чапае, выкарыстоўваюцца цыліндраваныя бярвёны. Для распілоўкі – дыяметрам 35 см. У гладзенькія аднолькавыя цыліндры дыяметрам 12,5 см устаўлены такія ж гладкія калкі-галінкі – гэта "дрэвы" для абрэзвання сукоў. Такім чынам, усе лесарубы ў роўных умовах. І апранутыя ўсе аднолькава: у сінюю форму з ярка-аранжавымі (радзей лімонна-салатавымі) устаўкамі і такія ж яркія боты. Кажуць, што на першы для беларусаў чэмпіянат свету ў 1994 годзе адзін з нашых удзельнікаў прыехаў у камуфляжы і кірзавых ботах. Усе журналісты за ім бегалі – такая экзотыка.

Лесаруб Аляксей Палячок пілуе спецыяльна падрыхтаванае бервяно. Фота Сяргея МАЦЮШОВА.

Старт далі на пяці пляцоўках адначасова. Ва ўсіх відах важныя паказчыкі – хуткасць і дакладнасць. Калі ўдзельнік абразаў сукі больш чым 30 секунд, ужо налічваецца штраф. Увогуле штрафаў шмат: за пянькі ад абрэзаных сучкоў, за пашкоджанне ствала. Пры камбінаванай распілоўцы, калі лесаруб спачатку да паловы драўлянага цыліндра вядзе пілу зверху ўніз, а пасля пілуе знізу ўверх, злучаючы разрэзы, можа атрымацца выступ-прыступка. Чым ён большы, тым большы штраф. Гэта асноўныя парушэнні, а ёсць яшчэ тонкасці, зразумелыя толькі лесарубам.

На такіх спаборніцтвах, дзе ўсё вырашае дакладнасць, магчымы выпадковы поспех. Каб пазбегнуць выпадковасці, на наступны дзень удзельнікі выконвалі тыя ж практыкаванні. Пераможца вызначаўся па выніках двух дзён. Ім стаў чэмпіён Беларусі **Васіль Міранюк** з Крупскага лясгаса. Лесарубы нашага рэгіёну ўвайшлі ў пятнаццатку лепшых канкурсантаў, якія будуць змагацца за права ехаць у Італію на чэмпіянат свету. Канчатковы склад беларускай каманды будзе вядомы ў маі, калі пройдуць усе адборачныя туры.

Святлана ЦІШКО.

А што пад накрыўкай?

Накрыўкі, якімі закручваюцца слоікі з дзіцячым харчаваннем, утрымліваюць канцэрагены.

3-я старонка

Сам-насам з агнём

На асфальтавым заводзе быў пажар. Пажарнага **Юрыя Дзядкова**, што тушыў яго, накрыла вогненная лавіна.

4-я старонка

Добра там, дзе нас няма

Адзін наш зямляк, каб палепшыць свой дабрабыт, адправіўся на заробкі ў Расію і... мякка кажучы, прагарэў.

7-я старонка

■ КОНКУРСЫ

Песні ад сэрца ішлі

ЖОДЗІШКІ. На базе дзіцячага рэабілітацыйна-аздараўленчага цэнтра (ДРАЦ) "Лясная паляна" ў мястэчку Жодзішкі Смаргонскага раёна адбыўся II агляд-конкурс мастацкай самадзейнаці калектываў, падначаленых Камітэту па праблемах вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. Тэма конкурсу – "На крылах творчасці – у краіну здароўя".

З 9 каманд-удзельніц дзве былі з нашага рэгіёну – "Лясная паляна" прадстаўляла Смаргонскі раён і "Надзея"— Вілейскі.

Першае месца ў конкурсе заняла каманда ДРАЦ "Ждановічы". Каманда "Лясная паляна", якая летась перамагла на першым аглядзе-конкурсе, заняла другое месца. Дыплом трэцяй ступені атрымалі юныя артысты з рэабілітацыйна-аздараўленчага цэнтра "Світанак". Астатнія месцы названыя не былі.

З дзесяці намінацый тры дыпломы атрымала каманда "Лясной паляны" са Смаргоні – за найбольш поўнае раскрыццё тэмы, за лепшы танцавальны нумар, а танцавальны калектыў заваяваў прыз сімпатый гледачоў. Каманда "Надзеі" з Вілейкі перамагла ў намінацыі "Лепшае вядзенне праграмы".

На II аглядзе-конкурсе мастацкай самадзейнасці "На крылах творчасці – у краіну здароўя" ўзначальваў журы народны артыст Беларусі Якаў Навуменка, які падарыў удзельнікам і гасцям сваю песню. Фота Віталя ПАЎЛОЎСКАГА.

Узначальваў журы народны артыст Беларусі **Якаў Навуменка**, які ўдзел у мерапрыемствах, звязаных з перaадоленнем наступстваў Чарнобыльскай катастрофы, лічыць за свой доўг. Па яго словах, на конкурсе было вельмі складана вызначыць пераможцу. Пры даволі размытых крытэрыях суддзі за галоўнае палічылі паўнату раскрыцця тэмы конкурсу – здаровага ладу жыцця. Шмат якія нумары былі вельмі добрыя, але не адпавядалі гэтай ідэі.

Цеплыня і шчырасць агляду-конкурсу спадабаліся кіраўніку дзяржаўнага ансамбля "Свята" Анатолю Кашталопаву, які таксама ўваходзіў у склад журы. Па яго словах, пры ацэнцы выступленняў каманд суддзі шукалі кампрамісы і стараліся падтрымаць самых старанных і таленавітых. Пры гэтым разам улічваліся акцёрскія дадзеныя, касцюмы, узровень тэатралізаванасці выступленняў.

Пасля правядзення конкурснай часткі артысты-суддзі выступілі з невялікім канцэртам.

Віталь ПАЎЛОЎСКІ.

■ ЗДАРЭННЕ

Укралі «памяць»

МАЛАДЗЕЧНА. З будынка Лебедзеўскага сельсавета Маладзечанскага раёна ўкралі 2 мемарыльныя дошкі з сілуміну. Адна ў свой час была ўсталявана ў знак памяці пярвічнай арганізацыі РСДРП(б), якая дзейнічала ў Лебедзеве ў 1905-1907 гадах. Другой была засведчана пашана вяскоўцаў, мясцовай улады да камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, прадстаўнікі якой актыўнічалі на Маладзечаншчыне напрыканцы 1920 гадоў. Наўрад ці невядомыя рабаўнікі разважалі пра гістарычную памяць. Хутчэй іх цікавіла тое, з чаго зроблены памятныя дошкі: 1 кілаграм сілуміну на рынку каляровага металу каштуе да 2-х амерыканскіх долараў.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

■ КУЛЬТУРА

Без «Аншлага»

МАЛАДЗЕЧНА. Канцэрт Рэгіны Дубавіцкай і Міхаіла Лукінскага адменены.

У расійскіх артыстаў быў запланаваны тур па гарадах Беларусі. Але нават абласныя цэнтры не сабралі залаў. Паводле слоў намесніка дырэктара Палаца культуры па інфармацыйнай і канцэртнай дзейнасці **Юрыя Карпіцкага**, у Маладзечне прададзена больш білетаў, чым у Віцебску, Гомелі і Мінску. Паколькі канцэрты ў абласных гарадах адменены, маладзечанцам было прапанавана здаць білеты ў касу.

21 лістапада адбудзецца творчы вечар кампазітара **Валерыя Іванова**. На ім будуць выступаць **Валерый Дайнэка**, ансамбль "Сябры", **Руслан Алехна**, **Іна Афанасьева**, сімфанічны аркестр і ансамбль цымбалістаў музвучылішча імя Агінскага. Чакаем відовішчаў.

Святлана ЦІШКО.

■ ПАМЯЦЬ

Вядомае і невядомае імя

Васіль Рагуля – яшчэ адно імя з гісторыі Беларусі, невядомае шырокаму колу людзей. А чалавек гэты пакінуў значны след у развіцці нашай краіны і грамадства. Яго жыццёвы шлях звязаны не толькі з Навагрудчынай, месцам нараджэння, але таксама з Маладзечаншчынай і Смаргоншчынай.

Нарадзіўся Васіль Рагуля 16 ліпеня 1879 года ў вёсцы Ачукевічы Любчанскай воласці Навагрудскага павета, цяпер Навагрудскі раён. Па заканчэнні пачатковай школы паступіў у Маладзечанскую настаўніцкую семінарыю, якую скончыў у 1898 годзе. У 1903 годзе паступіў у Віленскі настаўніцкі інстытут, які закончыў у 1906 годзе. У гэтым самым годзе быў арыштаваны за распаўсюджванне "Выборгского воззвания", але з-за адсутнасці доказаў справа была ліквідаваная, а Васіль Рагуля атрымаў пасаду настаўніка Вышэйшага пачатковага вучылішча ў Смаргоні. У 1908 годзе пераведзены на такую самую пасаду ў 3-е Мінскае вышэйшае пачатковае вучылішча. Праца настаўніка не перашкаджала займацца грамадскай работай. Падчас летніх вакацый ён арганізаваў у родным мястэчку бясплатную падрыхтоўку хлопцаў для паступлення ў гарадскія вучылішчы і ў настаўніцкую семінарыю. У 1914 годзе Васіль Рагуля быў мабілізаваны ў армію, дзе, як вайсковы ўрадавец, праслужыў да чэрвеня 1918 года, калі быў звольнены бальшавікамі. Потым зноў прыйшлі бальшавікі, і Васіля Рагулю, як прыналежнага да "комсостава", мабілізавалі і загналі ў Смаленск.

Увосень 1922 года Васіль Рагуля быў абраны беларускім паслом польскага сейма, а пасля, у 1928 годзе, — сенатарам, але хутка па абвінавачванні ў антыдзяржаўнай дзейнасці пазбаўлены дэпутацкага імунітэту і зняволены на 2 гады ў турму. Пасля вызвалення зноў вяртаецца ў родную вёску, працуе на гаспадарцы. У гэты час ён быў старшынёй рэвізійнай рады касы Стэфчыка.

З верасня 1939 годза, з прыходам савецкай улады, Васіль Рагуля пачаў настаўнічаць у мясцовай дзесяцігодцы. 20 чэрвеня 1941 года быў арыштаваны органамі НКУС. "... Мяне разам з іншымі беларусамі павезлі на ўсход. 2 дні пазней пачалася вайна з немцамі, і мне ўдалося за Менскам уцячы ды вярнуцца пешшу дамоў". Пасля вяртання беларускі актыў выбраў яго Старшынёй беларускага валаснога камітэта. У перыяд акупацыі Беларусі навагрудскі Gebistkommissar назначыў Васіля Рагулю, без яго згоды, бургамістрам Дзятлаўскага раёна, дзе ён прабыў да таго часу, пакуль нямецкі фронт пачаў каціцца на захад. "З ліпеня 1944 года давялося ўцякаць на захад, дзе і туляюся да сённяшняга дня".

16 чэрвеня 1955 года пасля доўгай і цяжкай хваробы Васіль Рагуля памёр у Нью-Ёрку. Ён быў не проста "адным з лідэраў беларускага нацыянальнага руху ў Польшчы", а гэта быў "лідэр з волі народа", якога не стае беларусам і сёння.

Сяргей МАКАРЭВІЧ.

■ ЭКСКУРСІІ

Паломніцтва ў лаўру

Паломніцтва ў Пачаеўскую лаўру дапамагло здзейсніць праваслаўным вернікам з Маладзечна, Вілейкі і групе мінчан турыстычнае бюро нашага горада.

Гэта адна з нешматлікіх дзяржаўных установ, якая свята захоўвае традыцыі яе заснавальнікаў і рупліўцаў на ніве гістарычнай геаграфіі, краязнаўства. Нялёгка выжываць установе, якая працуе пад эгідай прафсаюзаў: камерцыйныя фірмы наступаюць на пяты. Але мізэрны калектыў, якім кіруе вопытны арганізатар **Людміла Бруяка**, не здае сваіх пазіцый.

У апошняе дзесяцігоддзе асаблівую папулярнасць набылі паездкі ў святыя месцы. Гэта перш за ўсё ў Жыровіцкі манастыр, на пакланенне цудатворнай іконе Маці Божай, у старажытны горад Полацк да святой княжніцы Ефрасінні. У апошнія гады на Усходзе Беларусі з'явілася яшчэ адно святое месца, куды людзі імкнуцца трапіць не проста дзеля цікавасці, – гэта святыя мошчы Іаана Кармянскага.

А даўняя мара маладзечанскіх вернікаў наведаць Пачаеўскую лаўру, якая знаходзіцца на Захадзе Украіны – паміж Цярнопалем і Львовам, – здзейснілася толькі два тыдні таму. І гэта дзякуючы актыўнаму экскурсаводу з Вілейкі Марыі Легуш, якая арганізавала не толькі сваіх землякоў, але і мінчан.

Уражанні аб паездцы ў двух словах не перадасі. Гэта трэба бачыць на свае вочы, адчуць душою. Здзіўляла ўсё, пачынаючы ад арганізацыі паломніцтва, дзе сабраліся людзі з адзіным жаданнем прытуліцца душой да першароднай чысціні святога месца славянскага народа , з якім некалькі стагоддзяў таму жылі ў адзінай дзяржаве – Вялікім княстве Літоўскім.

Пачаеўская лаўра бярэ пачатак якраз з гадоў манголa-татарскага нашэсця. Цудатворная ікона Пачаеўская, мошчы святых Іова і Амфілофія - ўсё гэта прыцягвае паломнікаў, якія вераць у цудатворнасць святынь. А той, хто прыехаў з мэтай больш экскурсійнай, як дзве студэнткі з Мінска, Юля і Іна , не змог застацца абыякавым і да прыгажосці сабора і храмаў, якімі нельга не захапляцца.

Ларыса СЫСУН.

■ ПЫТАЙЦЕСЯ – АДКАЗВАЕМ

Ці можа быць мёд радыяцыйным?

Ніна Ігнатовіч, Вілейка.

Адказвае доктар-радыёлаг раённага цэнтра гігіены і эпідэміялогіі **Віктар Белік**:

– На радыяцыю мёд людзі правяраюць мала. У год даводзіцца даследаваць не больш за 5-6 проб. Пераважна прыносяць яго грамадзяне, якія прадаюць гэты прадукт на рынку. Перавышэнне радыяцыі ні разу не зафіксавалі. Толькі гэта не значыць, што мёд чысты. Калі б проб было больш, то і вынікі б былі іншыя.

Падрыхтавала Ірына РАБУШКА.

■ ІМЁНЫ

На ніве навукі

Сярод іншых нашых землякоў-навукоўцаў – і кандыдат гістарычных навук **Уладзімір Майсак**. Нарадзіўся ён у Маладзечне 9 ліпеня 1954 года. Першыя сур'ёзныя крокі да будучай прафесіі зрабіў у Мінскім суворaўскім вучылішчы. Затым была вучоба ў Омскім вышэйшым агульнавайсковым камандным вучылішчы імя Фрунзе. З 1977 па 1998 гады служыў на афіцэрскай пасадзе ва Узброеных Сілах СССР і Расіі. У 1987 годзе закончыў гістарычнае аддзяленне ваенна-педагагічнага факультэта Ваенна-палітычнай акадэміі імя Леніна. Затым выкладаў на кафедры грамадскіх навук Чэлябінскага вышэйшага авіяцыйнага вучылішча штурманаў.

У 1996 годзе Уладзімір Мікалаевіч закончыў вучобу ў аспірантуры Чэлябінскага дзяржаўнага універсітэта. Абараніў дысертацыю на тэму "Падрыхтоўка авіяцыйных кадраў на Урале і Паволжы ў 1936-1941 гадах".

У 1998 годзе колішні маладзечанец узначаліў кафедру філасофіі Чэлябінскага юрыдычнага інстытута Міністэрства ўнутраных спраў Расіі. Палкоўнік міліцыі Уладзімір Майсак з'яўляецца членам-карэспандэнтам Расійскай акадэміі ваенна-гістарычных навук.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Канцэраген пад накрыўкай

Шкляныя слоікі з дзіцячым харчаваннем хутка застануцца ў мінулым. Сакрэт у накрыўках, якімі закручваюцца слоікі. А дакладней, у іх пракладках. Навукоўцы выявілі, што яны ўтрымліваюць канцэрагены, - пішуць Izvestia.ru. Эксперты Еўрасаюза настойліва рэкамендуюць харчавікам змяніць спосаб упакоўкі дзіцячага харчавання.

Канцэраген семікарбазід знайшлі шмат у якіх прадуктах, закансерваваных у шкляных слоіках. Знаходка аказалася нечаканай і спачатку незразумелай. З'явілася меркаванне, што шкоднае рэчыва вылучаецца з пластыкавых пракладак у накрыўках.

Даследаванні расставілі ўсе кропкі над і. Канцэраген выяўлены у мностве прадуктаў, закрытых жалезнымі накрыўкамі і коркамі ў слоіках і бутэльках, – у дзіцячым харчаванні, фруктовых соках, джэмах і іншых кансервах, мёдзе, кетчупах, маянэзе, саленнях, марынадах і соусах. Не выклікае сумнення і паходжанне семікарбазіду – ён утвараецца ў пластыкавай пракладцы, калі слоік стэрылізуюць пры высокай тэмпературы.

Атрымаўшы гэтыя звесткі, спецыялісты Еўракамісіі па харчовай бяспецы адразу ж выступілі з рашэннем змяніць спосаб упакоўкі дзіцячага харчавання, каб не дапусціць утварэння семікарбазіду. Сама заява даволі цікавая. З аднаго боку, чыноўнікі ўсяляк стараюцца заспакоіць людзей і не дапусціць панікі. Яны сцвярджаюць, што доза семіркарбазіду вельмі невялікая і рызыка развіцця раку вельмі малая, а магчыма, яе ўвогуле няма, таму што даказана канцэрагеннае ўздзеянне семікарбазіду толькі на жывёле.

Насцярожваюць некаторыя факты, — гаворыць расійскі эксперт кандыдат медыцынскіх навук **Аляксандр Мельнікаў**, — якія спадарожнічаюць гэтай заяве. Перш за ўсё беспрэцэдэнтная хуткасць прынялця рашэння: зазвычай ў спакойнай і ціхай Еўропе яго "тры гады чакаюць". Непакоіць і тэкст заявы, у якой вытворцаў харчавання для малечы ўсяляк падштурхоўваць змяніць спосаб упакоўкі. "Мы мяркуем, – указваецца ў дакуменце, – што было б разумней зменшыць утрыманне семікарбазіду ў дзіцячым харчаванні як мага хутчэй".

Бацькам пакуль не рэкамендуюць адмаўляцца ад дзіцячага харчавання ў слоічках з жалезнымі накрыўкамі, знімаць з продажу іх пакуль не будуць. Спатрэбіцца найменш некалькі месяцаў, каб прамысловасць паспела перабудавацца. Тым больш, што замяніць такое харчаванне няма чым. Але некаторыя спецыялісты выказваюцца больш акрэслена. "Канечне, мы з разуменнем паставімся да рашэння некаторых мацярок пераключыцца на іншыя віды дзіцячага харчавання – кансервы ў бляшанках, сухія або замарожаныя прадукты, а таксама на стравы, прыгатаваныя імі самастойна", – кажа сэр **Джон Крэбс**, старшыня Агенцтва па харчовых стандартах Вялікабрытаніі.

Спецыялісты адзначаюць, што ад канцэрагену ў першую чаргу могуць пацярпець дзеці: у сілу шэрагу прычын немаўляты ад чатырох месяцаў да году атрымліваюць семікарбазіду з харчаваннем шмат больш, чым іхнія бацькі. Слоічкі для іх малыя, а пракладкі вялікія, таму канцэнтрацыя канцэрагену ў дзіцячым харчаванні шмат вышэй, чым у харчаванні для дарослых. Плюс такое харчаванне становіцца для дзіцяці асноўным на працягу першага года жыцця, калі яно пераходзіць з матчынага малака на звычайныя прадукты. І, нарэшце, вага дзіцяці непараўнальная з масай дарослага, і канцэнтрацыя семікарбазіду на кілаграм яго вагі намнога большая.

Падрыхтаваў Іван КАСЯК.

Больш за 20 год у нашым ужытку бляшаныя накрыўкі з пластыкавай пракладкай. Хутчэй за ўсё іхні век злічаны з-за канцэрагену, які нядаўна выяўлены ў пластыку.

Фота Васіля КАСЯКА.

Курсы валют НБ РБ

	16.10 руб.	23.10 руб.
Долар ЗША	2119,00	2123,00
Еўра	2482,73	2482,32
Злоты	546,98	538,41
Літ	719,16	718,87
Расійскі рубель	70,34	70,95
«Вулічныя» курсы ў Маладзечне		
Долар	2107/2126	2107/2126

Маладзечна

Цэны на рынку

Прадукты	Цана (руб.) 15.10	22.10
Кілбаса с/вэндж., 1 кг	12630	13200
Сасіскі, 1 кг	4130	4570
Селядзец, 1 кг	2750	2800
Рыс, 0,9 кг	800	800
Грэчка, 0,9 кг	1300	1300
Цукар, 1 кг	1310	1370
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1190	1250
Алей, 1 л	2000	2000
Маянэз, 200 г	490	490
Кава «Пеле», 100 г	2200	2400
Шпроты, бляшанка 160 г	900	800
Соус там.«Мінскі», 0,5 л	850	850
Цыбуля рэпчатая, 1 кг	700	680
Капуста, 1 кг	200	160
Морква, 1 кг	500	250
Лімоны, 1 кг	2300	2300
Апельсіны, 1 кг	1950	1900
Памідоры, 1 кг	1190	1500
Кавуны, 1 кг	390	400
Яблыкі, 1 кг	1100	900
Сялянскія прадукты		
Малако, 1,5 л	600	600
Смятана, 1 л	2200	2200
Масла, 1 кг	5000	5000
Тварог, 1 кг	1800	1700
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1700	1500
Бульба, 1 вядро	2000	2000
Яблыкі, 1 кг	1000	600
Журавіны, 5-літр. вядро	11000	12000

■ НАШЫЯ ГРОШЫ

Сцеражыцеся «рэкламных акцый»

МЯДЗЕЛ. Бадай, няма таго чалавека, якому не хацелася б выйграць пэўную суму грошай альбо нейкі прыз. Для гэтага людзі і набываюць латарэйныя білеты, удзельнічаюць у розных акцыях. Але бывае і так, што выйгрыш "аб'яўляецца" сам па сабе.

Дзесьці ў абед на вуліцы развярнулася белая іншамарка і прыпаркавалася ля суседняга дома. А неўзабаве на парозе з'явіліся дзве дзяўчыны і папрасілі дазволу зайсці ў дом.

— Хутка ў Мядзеле наша фірма адкрые свой магазін,— пачала адна з іх. – У ім будуць прадавацца бытавыя прыборы. І зараз для таго, каб як мага больш людзей ведала пра нашу прадукцыю, мы праводзім рэкламную акцыю. У Мядзельскім раёне для гэтай мэты былі выбраны пяць чалавек (і вы — адзін з іх!), якім наша фірма дарыве вось такія прыборы.

Пад гэтыя словы адна з незнаёмак стала даставаць з поліэтыленавага пакета і ставіць на стол прыгожыя скрыначкі, працягваючы скарагаворкай:

— Кухонны камбайн, электрачайнік, масажор, набор кухонных нажоў... Усё гэта цяпер ваша – бясплатна! Бярыце, карыстайцеся! У вас жа ёсць гаспадыня? Вось і ўзрадуйце яе. Усе прыборы справна працуюць – можам праверыць. Вам усяго толькі трэба расказаць сваім знаёмым пра нашу акцыю.

Я слухаў і чакаў, калі ж незнаёмкі скажуць пра самае галоўнае. Нарэшце не вытрымаў, запытаўся, колькі мне трэба заплаціць за гэты "сюрпрыз".

— Мы ж вам сказалі, што гэта – падарунак! Праўда, увесь набор каштуе 640 тысяч рублёў. Але вам, паколькі мы прыехалі з Брэста, патрэбна аплаціць толькі транспартныя расходы – 140 тысяч рублёў, а 500 тысяч – гэта падарунак ад фірмы.

— А калі ў мяне няма такіх грошай.

— У вас няма такой невялікай сумы – дык пазычце ў суседзяў. А разам з тым паведаміце ім, як вам пашанцавала...

— Ды не, дзякую! Пра вашу рэкламную акцыю я і так напішу ў газеце.

Тут мне прыйшла ў галаву ідэя сфатаграфаваць "супрацоўніц" фірмы, але іх і след прастыў...

У апошнія гады прадаўцы, каб збыць свой тавар, нярэдка возяць яго па вёсках. І ў гэтым няма нічога дрэннага. Хутчэй, наадварот. Вяскоўцам не трэба губляць час, калаціцца ў рэйсавым аўтобусе, каб купіць нешта патрэбнае. Але можа так стацца, што да вас завітаюць госці, якія захочуць сплавіць не зусім якасную ці патрэбную рэч, ды яшчэ за вялікія грошы.

Напрыклад, як у вышэйназванай гісторыі, калі аферысткі пад выглядам рэкламнай акцыі спрабавалі прадаць цэлы набор тавараў. Разлік тут робіцца на тое, што чалавек спакусіцца на слова "падарунак" і без ваганняў выкладзе са свёй кішэні быццам бы нязначную суму. На самой жа справе ніякім выйгрышам тут і не пахла. Рынкавая цана ўсяго набору тых рэчаў, на маю думку, была не болей 100-120 тысяч рублёў — калі ўлічваць дадатковыя транспартныя расходы і рызыку быць выкрытым.

Так што, будзьце пільнымі і беражыце свае грошы!

Мікола ЛІПСКІ.

■ ПРАФЕСІЯ

Сам-насам з агнём

ВІЛЕЙКА. На асфальтавым заводзе гарэла трансфарматарнае масла. Пажарнага Юрыя Дзядкова, які тушыў яго пенай, накрыла вогненная лавіна. Сябры па працы ў думках ужо паспелі развітацца з калегам, калі ўбачылі, што ён выпаўзае з агню.

Як удалося вырвацца з таго пекла, не памятае сам. Магчыма, вельмі хацелася жыць. Пасля 3 месяцы ляжаў у бальніцы, перанёс некалькі аперацый, доўга лячыўся дома.

Прафесія небяспечная, але Юрый пераканаты, што кожная работа можа быць небяспечнай. Таму шукаць іншую не збіраецца. Яму падабаецца працаваць у аддзеле па надзвычайных сітуацыях: хутка прымаць рашэнні пры экстрэмальных здарэннях, дапамагаць людзям. Добра памятае свой першы выезд – пажар у вёсцы Бараўцы. 5 студзеня гарэла хата. Яе жыхары паспелі выбегчы, калі ўзарваліся 2 газавыя балоны. Юрый не ведаў, што яго чакае баявое хрышчэнне. Як толькі затушылі хату і небяспека адступіла – калегі нечакана аблілі новага пажарнага вадой. "Быў моцны мароз, – успамінае ён, – адзенне стала замярзаць, холадна. Амаль дзесяць гадоў прайшло з таго дня, а гэта запомнілася".

Прафесія пажарнага падабаецца не толькі самому Юрыю Дзядкову, але і яго дзецям, жонцы, сваякам. Знаёмыя, калі пачуюць пра якое здарэнне ў Вілейцы, адразу тэлефануюць яму, цікавяцца зыходам.

За 10 гадоў досведу стала больш. Юрый ведае, што дарослых, якія задыхнуліся ў дыме і страцілі прытомнасць, звычайна можна знайсці ля выхаду з памяшкання. Дзеці хаваюцца пад ложкамі, а вось п'яныя ляжаць, дзе давядзецца. Дарэчы, надзвычайнікі не толькі тушаць пажары, але і вызваляюць людзей з машын, якія пакарабаціла ў выніку аварыі, дапамагаюць трапіць дадому гаспадарам кватэр, што забыліся ці згубілі ключы.

Юрый Дзядкоў працуе пажарным амаль 10 гадоў. За гэты час даводзілася не толькі тушыць пажары, але і вызваляць людзей з пакарабачаных у аварыі машын. Гэта робяць вось такой пілой. Фота Ірыны РАБУШКІ.

Юрый Дзядкоў па нашай просьбе растлумачыў, чаму работнікі аддзела надзвычайных сітуацый не любяць слова пажарнік, патрабуюць, каб іх называлі пажарнымі. Лічыцца, што пажарны – гэтай той, хто тушыў агонь, а пажарнік – гэта пагарэлец, той, хто пацярпеў ад агню. Такое размежаванне значэнняў прынятае сярод надзвычайнікаў, хоць тлумачальны слоўнік падае гэтыя словы як сінонімы.

Святлана ЦІШКО.

■ ЗНАЁМЦЕСЯ – КІЯСКЁР

Побач са школай

ВІЛЕЙКА. Марына Борыс стала кіяскёрам пасля скарачэння штатаў на заводзе "Зеніт". Яе шапік – на плошчы Свабоды. Да новых абавязкаў, складання справаздач прывыкала цяжка. Лічыць, што для работнікаў гандлю пераход на працу ў газетны кіёск адбываецца лягчэй.

Яе 15-гадоваму сыну Сяргею маміна работа падабаецца. Ён на перапынках прыбягае са школы, што месціцца зусім блізка, купіць жвачку, спытак ці пагартаць газеты. Суседства са школай зручнае яшчэ тым, што і вучні, і настаўнікі, рыхтуючыся да палітінфармацый, купляюць газеты ў Марыны Борыс.

Марына Борыс працуе кіяскёрам 5 з палавінай гадоў. Яе шапік на плошчы Свабоды суседнічае з гімназіяй. Фота Святланы ЦІШКО.

Цяпер у шапіках ёсць розны тавар. Але самы выгадны – газеты, хоць апошнім часам іх сталі менш купляць. Найбольшым попытам у віляйчан карыстаецца "газета з праграмай". Ёсць пакупнікі, якія спынілі свой выбар на канкрэтным выданні. Яны абавязкова прыйдуць па сваю прэсу, не сёння, дык заўтра. На шапік прыходзіць адзін экзэмпляр "Праўды" для аднаго канкрэтнага мужчыны. Некаторыя просяць пакінуць любімую газету да канца рабочага дня і забіраюць яе, ідучы дадому.

Марыне Анатольеўне даводзіцца гартаць ці не ўсе беларускія выданні, каб ведаць адказ на пытанні пакупнікоў "Што сёння пішуць?" або "Што гэта за новенькая газетка? Пра што там?". Таму яна ведае ўсе навіны.

Святлана ЦІШКО.

■ МЕДЫЦЫНА

Пра здароўе...

Да 1 лістапада Міністэрства аховы здароўя Беларусі павінна падрыхтаваць указ прэзідэнта аб канцэпцыі якасці і бяспекі харчавання і харчовых прадуктаў для жыцця і здароўя чалавека.

Канцэпцыя вызначыць асноўныя кірункі дзейнасці дзяржавы ў гэтай галіне, як на рэспубліканскім, гэтак і на рэгіянальным узроўнях. У прыватнасці, у дакуменце будуць устаноўлены нормы і ўмовы вытворчасці, захоўвання і транспарціроўкі прадуктаў харчавання, вызначана найбольш адэкватная структура харчавання для кожнага рэгіёну краіны і інш.

Сёння менавіта дрэнная якасць, гэта значыць няправільная структура харчавання, з'яўляецца прычынай высокага ўзроўню шэрагу захворванняў у краіне. У прыватнасці, у рацыёне беларусаў утрымліваецца занадта шмат тлушчаў жывёльнага паходжання, цукру і вугляводаў. Пры гэтым насельніцтва спажывае недастатковую колькасць вітамінаў, мікра- і макраэлементаў, у першую чаргу, ёду, селену і фоліевай кіслаты.

Вольга ЛАПІКАВА, БелаПАН.

БАРЫС КІТ
Запіс Васіля БЫКАВА

Цярновы шлях

"Рэгіянальная газета" пачынае друкаваць успаміны аднаго з самых вядомых беларусаў XX стагоддзя Барыса Кіта, запісаныя Васілём Быкавым улетку 2001 года ў Франкфурце-на-Майне. Гэтыя ўспаміны Барыс Кіт даслаў на просьбу нашага пазаштатнага карэспандэнта Алеся Ралаўца спецыяльна для публікацыі ў нашым выданні. Рэдакцыя адабрала тыя фрагменты мемуараў, якія пераважна тычацца нашага рэгіёну. Згадаем, што Кіт падчас вайны настаўнічаў у Маладзечне – стварыў насуперак волі нямецкіх уладаў гандлёвую школу – установу, якая ў сапраўднасці мела статус куды вышэйшы за звычайную прафесійную школу, давала моладзі сапраўды глыбокія веды па многіх фундаментальных дысцыплінах. Кіт быў вязнем Вялейскай турмы. З Лебедзева, слыннага мястэчка пад Маладзечнам, з сям"і Корсакаў паходзіць ягоная жонка. Успаміны даюцца ў правапісе арыгіналу. З поўным тэкстам успамінаў вы можаце пазнаёміцца на сайце газеты па адрасе regionnews.promedia.by.

Безумоўна, найцікавейшая частка майго жыцьця — гэта жыцьцё на Беларусі, куды я прыехаў недзе каля 20-га году. У Пецярбурзе жыць далей было немагчыма з прычыны спачатку Лютаўскай рэвалюцыі, а пасьля Кастрычніцкага перавароту. Цяпер шмат пішацца і гаворыцца, што была вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя, але ў сапраўднасьці не было ніякай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Гэта быў маленькі пераварот, некалькі гадзін — Аўрора пад Зімні палац стрэліла, і адтуль усе ўцяклі.

Хутка пачаўся страшэнны голад, пракарміцца было немагчыма, таму мая сям'я, мой бацька вырашылі паехаць дахаты, на вёску ў Беларусь. Спачатку мяне адвезьлі да крэўных, да маёй цёткі, у вёску Сапатніца, што праз пятнаццаць кілёметраў ад Карэлічаў. Ну там я дачакаўся, пакуль прыедзе сям'я, бацька і маці. У вёсцы таксама быў голад, страшэнны, безумоўна, выкліканы вайной. Якраз між Карэлічаў і вёскай праходзіла лінія Гіндэнбурга, тут адбываліся бai, і ўсё было зьнішчана. Мы спадзяваліся, што будзе трошкі лепш, чым у Пецярбурзе, дзе людзі паміралі ад голаду. Нажаль, вельмі лепш не было. Прышлося на першых часох есьці крапіву і капаць гнілую бульбу на панскіх палёх. Карэлічы належалі да польскага графа Жалтоўскага, які меў найбольш зямлі. Во мы ішлі на поле і капалі бульбу.

Пазьней мы пераехалі з вёскі Сапатніцы ад маёй цёткі ў Карэлічы, у маленькі дом. Вялікага дома цяжка было пабудаваць, але нейкую хатку мой бацька збудаваў. Нажаль, была бедная такая хатка, дзеравяннай падлогі мы ніколі ня мелі, жылі на зямлі, без падлогі. Бацька меў 1 гектар зямлі, і яму увесь час прыходзілася хадзіць ў панскі маёнтак, каб зарабіць. Я спачатку вучыўся ў пачаткавай школе. А пачаткавая школа ў Карэлічах —гэта была польская школа. Уся польская палітыка была скіравана на тое, каб асімілязаць беларусаў. Я адчуў гэта ад самага пачатку, калі маленькім хлопцам хадзіў у тую польскую школу. І так здарылася, што адзін наш вучыцель прозьвішчам Рамановіч быў вялікі патрыёт, беларус і страшэнна не любіў усё, што рабілі палякі ў Заходняй Беларусі, на нашых землях. Пасьля польска–савецкай вайны замест таго, каб даць зямлю беларусам, далі яе асаднікам, былым польскім вайскоўцам, а нам нічога. Прышлося гараваць так і далей. Зямлю графа Жалтоўскага таксама раздалі асаднікам. Пан Жалтоўскі быў паляк, паходзіў з беларускай шляхты. Нажаль, уся наша шляхта здрадзіла Беларусі, перайшла на польскі бок. Рабіла польскую справу і не прызнавала нічога важнага беларускага. Не прызнавала, што Беларусь мае сваю культуру, сваю мову і павінна мець сваю незалежнасьць.

Камуністы мяне вабілі да сябе увесь час. Але што мяне ад іх ратавала? У нас быў дырэктар **Цеханоўскі**, беларускі нацыяналіст, дык ён узгадоўваў нас беларускімі патрыётамі, заснаваў беларускі гурток і усё нас агітаваў працаваць толькі на беларускую нацыянальную справу. І тым нас выратаваў. Хаця я таксама памагаў тым хлопцам, што прыходзілі да мяне па матэматыку, перапісваў ім усялякія паперы. Але ўвесь час, ва ўсім жыцьці я ставіў матэматыку вышэй за палітыку.

Цяпер пра гімназіі. У нас было восем беларускіх гімназіяў ў Польшчы. Найбольш дзейныя гімназіі: Радашкаўская, Клецкая, Наваградская і Віленская. У 34 годзе наша Наваградская была ўжо зачынененая. Яны зачыняліся, бо польскія ўлады хацелі асімілявать Заходнюю Беларусь, якую яны называлі «Крэсы Усходнія». Але беларусы рабілі сваё, асабліва інтэлігенцыя, якая групавалася ў беларускія гімназіі. Чатыры гімназіі — Радашкаўская, Наваградская, Клецкая, Віленская — усе яны па чарзе былі зачыненыя. Шмат можна гаварыць пра гэтыя гімназіі, успомніць, што ўсе мы змагаліся за іх існаваньне, рабілі ўсё, што магчыма, каб толькі ўтрымаць іх. Але тое было вельмі цяжка, бо польскія ўлады змагаліся проціў нас. З другога боку дужа перашкаджалі камуністычныя ўплывы з Усходняй Беларусі, бо давалі ўладам падставу зачыняць гімназіі. Так камуністычная партыя Заходняй Беларусі была вельмі закаранена ў гэтых гімназіях. Радашкавічы проста называлі месцам перапраўкі беларусаў на Усход.

Працяг будзе.

■ ЗАМЕЖЖА ВАЧЫМА СУАЙЧЫННІКАЎ

Амерыканцы – людзі практычныя

Ва ўсіх цывілізаваных краінах свету дзяржава падтрымлівае дабрачыннасць. Там створаныя ўсе ўмовы для таго, каб было выгадна займацца такога роду дзейнасцю. Існуюць грамадскія арганізацыі, якія збіраюць і накопліваюць грашовыя сродкі для аказання матэрыяльнай падтрымкі тым, хто мае ў гэтым патрэбу. Такія арганізацыі збіраюць адзенне, абутак, пасцельную бялізну і інш. у ахвотных дапамагчы маламаёмным. У Амерыцы гэтым займаецца Армія выратавання. Ва ўсіх гарадах краіны размешчаны прыёмныя пункты гэтай арганізацыі. Усё, што здаецца насельніцтвам, абавязкова сартуецца і праходзіць дасканалую дэзінфекцыю. Затым складаецца ў цюкі і размяркоўваецца для адпраўкі, пераважна для краінаў Усходняй Еўропы, Афрыкі, Азіі. Усюды, дзе існуюць арганізацыі Чырвонага Крыжа. Дармовая дапамога аказваецца пры прыродных катаклізмах, а таксама тым краінам, дзе ідзе вайна і мірнае насельніцтва гарue. Атрымліваюць такую дапамогу і краіны з нізкім эканамічным узроўнем жыцця.

Своеасаблівыя «Sekond Hand» працуюць і на Маладзечанскім рынку. Яны таксама маюць сваіх кліентаў.

Фота Святланы ЦІШКО.

У Амерыцы таксама хапае сваіх праблем, бо і там існуюць розныя слаі насельніцтва, з розным матэрыяльным узроўнем, усемагчымымі праблемамі.

Мне хочацца расказаць аб тым, што можа быць важным для нас, беларусаў. А павучыцца ёсць чаму, веды не зашкодзяць.

Некалькі разоў мне даводзілася бываць у амерыканскіх касцёлах і цэрквах. Так супадала, што 2 разы я прысутнічала на дабрачынным распродажы паноншанага адзення, які праводзіўся ў будынках непадалёк ад касцёла і царквы. Грошы ад продажу рэчаў былі накіраваны для рамонту культавых будынкаў. Цэны на адзенне былі вельмі нізкімі, кожны ахвотны змог яго купіць. Прадавалі самі прыхаджане, яны ж і прынеслі свае рэчы, каб дапамагчы той царкве, якую наведваюць. Усе дружна, з усмешкай, ціхмяна. Ахвотных было дастаткова. Без пакупкі ніхто не пайшоў. Вось такім чынам кожны ўнёс свой пасільны ўклад у добрую справу. Касцёл і царква абавязкова займаюцца дабрачыннасцю. Вялікі ўклад уносяць і самі прыхаджане. Бо любую дабрачынную акцыю трэба добра арганізаваць, а бласлаўленне на добрыя справы атрымліваюць ад святара, які з'яўляецца ініцыятарам усіх добрых пачынанняў.

Для нізкааплачваемых катэгорый насельніцтва Амерыкі адкрыты магазіны, у якіх за памяркоўную плату можна набыць прадукты харчавання. Сетка магазінаў "0.99 с" (99 цэнтаў) разлічана на такіх пакупнікоў. Назва магазінаў адпавядае цане тавару. Мне даводзілася наведваць такія магазіны, але хутчэй з цікавасці, чым неабходнасці. Была прыемна здзіўлена пералікам розных дробных тавараў, прадуктаў. Тут заўжды шматлюдна, усё раскупляецца хутка. Але пустых вітрын, паліц і халадзільнікаў вы не ўбачыце, усё тут жа запаўняецца новым таварам. Самае цікавае, што прадукты такія ж, як у дарагіх супермаркетах, толькі цэны на іх нашмат ніжэйшыя. Мне патлумачылі, што тэрмін рэалізацыі прадуктаў харчавання строга вызначаны санітарнымі нормамі. Спецыяльныя службы ў супермаркетах сочаць за тым, каб усё прадаць у тэрмін. Дзейнічае сістэма скідак на прадукты, цэны на іх апускаюцца бывае да 50-70%, што прываблівае пакупнікоў. Зроблена гэта для таго, каб тавар не залежваўся і не псаваўся. Ніводнага магазіна няма, дзе ляжаць прадукты з прайшоўшым тэрмінам рэалізацыі. За гэта караюць, і так строга, што ні ў кога не ўзнікае жадання парушыць санітарныя нормы. Усё фіксуецца і пралічваецца. Той тавар, на які хутка пройдзе тэрмін рэалізацыі, паступае ў сетку магазінаў "0.99 с". За 99 цэнтаў вы зможаце купіць тое, што ў дарагім магазіне каштуе ад 3 долараў і вышэй. Праўда, тэрмін рэалізацыі прадуктаў будзе нашмат меншы, чым там. Думаю, што амерыканцы — разумны народ. Навошта гнаіць прадукты і выкідаць іх потым на звалку, лепш знізіць цану і атрымаць грошы, няхай не вельмі вялікія, але ўсё ж...

Хочацца сказаць аб адной адметнасці амерыканцаў. Супермаркеты наведваюць людзі, якія добра забяспечаны ў матэрыяльным плане. У іх прэстыжна купляць прадукты, якія далёка не ўсім па кішэні. А вось магазіны "0.99 с" такім людзям наведваць ніякавата. Вы ніколі не ўбачыце ў такім магазіне чалавека з сярэднім дастаткам. Гэта не прэстыжна. Бо "0.99 с" разлічаныя на бедняроў і эмігрантаў. Не дай бог хтосьці з суседзяў, калег ці начальства ўбачыць вас, калі вы выходзіце з пакетамі, на якіх бачны фірменны знак магазіна "0.99 с". Тут можаце не сумнявацца: павагі вам гэта не дадасць, хутчэй наадварот.

Яшчэ мне спадабаліся магазіны сістэмы "Ross", куды адвозяцца прамысловыя тавары з самых дарагіх і прэстыжных магазінаў Амерыкі. Каштуюць там яны нашмат танней, чым у астатніх. Чаму? Усё вельмі проста. У дарагім магазіне раскупілі амаль усю партыю модных туфляў, засталося, напрыклад, тры пары. Вы ж да новага сезона купляеце зусім іншую мадэль, і гэтыя тры пары ўжо не карыстаюцца попытам. Што з імі рабіць? Канешне, прадаць па сходнай цане ў магазіны "Ross". Напрыклад, чаравікі вядомай фірмы каштавалі 80 долараў, у "Ross" яны каштуюць 25. І так з усім іншым таварам, што "завісае" ў дарагіх магазінах. Затое ў магазінах "Ross" вы можаце набыць цудоўныя рэчы па вельмі нізкай цане. Пакупнікоў у такіх магазінах заўжды шмат. Раскупляецца тавар добра і хутка. Цэны на ўсё розныя, але вельмі даступныя. Наведваюць тыя, хто жыве ў дастатку, можа дазволіць сабе пакупкі ў дарагіх магазінах, вельмі часта "тусуюцца" ў "Ross".

Нам бы такія магазіны, а то ляжаць у многіх прадпрымальнікаў рэчы, якія яны па нейкіх прычынах не змаглі прадаць, у гаражах, у шафах і г.д., іх есць моль, яны гніюць, прападаюць. А так, глядзіш, і прадаліся б. І грошы былі б для тавараабароту.

У Амерыцы шмат магазінаў патрыманых рэчаў, якія карыстаюцца вялікім попытам у нізкааплачваемых слаёў насельніцтва. У нас такія магазіны называюць камісійнымі. Цэны ў іх таксама розныя, але такіх, як у нас, няма. Пераважна такія магазіны даступныя для ўсіх ахвотных. Праўда, у некаторых, дзе прадаецца адзенне зорак эстрады і кіно, цэны вельмі вялікія. Ніколі не бачыла, каб простыя амерыканцы гідзіліся насіць адзенне з "Second hand". Таксама капаюцца, вышукваюць тое, што можа спадабацца. Адзенне лепшае і новае каштуе трохі даражэй, чуць горшае – вельмі дзёшава. У адрозненне ад нашых "сэкандаў", у іх магазіны можна прывезці, прынесці ці перадаць усё тое, што вам ужо не трэба. Адна ўмова: усё павінна быць чыстае і не рванае. Хто жадае атрымаць грошы за свае рэчы, ідзе пераацэнка ў таваразнаўца. Але не кожнаму хочацца чакаць продажу. Вельмі многія прыносяць проста для таго, каб пазбавіцца ад лішніх рэчаў, і ніякіх грошай за гэта не просяць. Была здзіўлена, калі ўбачыла распродаж патрыманых рэчаў каля дамоў гараджан. У газеце за некалькі дзён друкуецца аб'ява, што на такой вуліцы ў выхадны дзень адбудзецца гаражны сейл, г.зн. патрыманых рэчаў. Вы б бачылі, з якім задавальненнем амерыканцы гандлююць уласнымі рэчамі побач з домам. Хутчэй не грошы прываблівaюць іх, а сам працэс. Тут можна купіць усё: мэблю, посуд, кнігі, карціны, адзенне, абутак і шмат іншага. Атмасфера вельмі сяброўская, жарты, смех.

Вось вам і краіна развітога капіталізму! А мы ўсё нечага саромеемся. Калі не ўкраў, то і перажываць няма чаго. Але мы – не амерыканцы, мы другія, але таксама не горшыя.

Наталля МІНОШЫНА.

■ ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

Людзі ў белых халатах

Амаль 2 гады таму назад я дала сабе слова напісаць аб падзеях, якія адбываліся ў маім жыцці. Нават хутчэй не аб саміх падзеях, колькі аб людзях, з якімі мне давялося тады сустрэцца.

Але на той час пісаць было вельмі балюча, пазней думалася, што не варта варушыць тое, што ўжо прайшло, трэба пакінуць усё ў сабе, толькі памятаць, дзякаваць, радавацца.

Калі нехта думае, што час – лекар, усё лечыць, то гэта, на маю думку, не так. Ён крышку прытупляе боль, а пасля з новай сілай ўскалыхвае ўспаміны.

У сваім жыцці я зразумела, што бог ніколі не дасць чалавеку больш гора і выпрабаванняў, чым той зможа вытрымаць.

Жаданне мець другое дзіця, выкідыш, зноў цяжарнасць (увесь час з пагрозай) і доўгачаканае шчасце, якое раптам абрываецца словамі загадчыка радзільнага аддзялення Ю.А.Аляксандрава: "Ваш сынок у рэанімацыі. Будзем спадзявацца"...

Думаю, жанчыны мяне зразумеюць, што жыць у такія хвіліны прымушае толькі мацярынская вера і думкі аб сыночку, які чакаў дома брацiка.

Вось тады і пазнаёміліся мы з мужам з людзьмі, якія працуюць у дзіцячай бальніцы г.Маладзечна. Нашага Сярожку выхадзілі ў рэанімацыйным аддзяленні, якім загадвае цудоўны доктар Сяргей Васільевіч Варонін, вылечылі ў аддзяленні для нованароджаных. Здавалася, што немаўлятка спрабавала ўсміхацца Аляксандру Рыгоравічу Гласко, чалавеку са шчырым сэрцам. Выпісаліся мы дадому. Але гэта быў толькі пачатак.

Праз паўгода лёс завёў нас зноў у Маладзечна, у хірургічнае аддзяленне той жа бальніцы. Майму сыночку быў пастаўлены страшны для мяне дыягназ (не буду ўдавацца ў медыцынскую тэрміналогію). Лячэнне патрабавала тэрміновага хірургічнага ўмяшання.

Усё было як у сне. Аперацыя, 10 дзён рэанімацыі, зноў аперацыя. Апeрыравалі яго людзі з сапраўды "залатымі" рукамі – хірург з абласной дзіцячай бальніцы Валерый Міхайлавіч Верын і загадчык хірургічнага аддзялення дзіцячай бальніцы Маладзечна Алег Уладзіміравіч Кальчэнка.

Я часта думаю, ды і знаёмыя пытаюцца, як мы ўсё гэта вытрымалі. Не ведаю. Напэўна, зноў вера, надзея на бога. Але яшчэ дактары, сёстры, нянечкі.

Я кожны дзень ішла да дзвярэй рэанімацыі, хаця ногі не слухаліся. Баялася пачуць самае страшнае. Але я чула словы спадзявання. Да гэтага часу стараюся зразумець, адкуль у людзей столькі ласкі і спагады, калі навокал гавораць аб людской чэрствасці? Адкуль столькі цярпення, каб пагаварыць, супакоіць, абнадзеіць, выслухаць, растлумачыць, ніколі не павысіўшы голасу.

У хірургічным аддзяленні не было ніводнага чалавека, хто б не пацікавіўся здароўем "іх маленькага пацыента", застаўся раўнадушным.

Я ўбачыла, як аператыўна наладжана ў бальніцы работа, і зразумела, што не толькі ў серыяле "Хуткая дапамога" можна пабачыць цуды.

Дома выхадзіць і падняць на ногі маё дзіцятка ў прамым сэнсе гэтых слоў мне дапамаглі участковы педыятр Ала Міхайлаўна Шчураевіч і загадчыца Карпавіцкага ФАПа Анастасія Міхайлаўна Кілбас.

Яшчэ раз хочацца сказаць "дзякуй" мілым людзям за дапамогу. Здароўя і шчасця вам!

P.S. Днямі нам давялося зноў звярнуцца за кансультацыяй да хірурга дзіцячай бальніцы. Прыветна сустрэў, выслухаў і дапамог нам А.У.Кальчэнка.

Калі выходзіла з прыёмнага пакоя, сустрэла жанчыну, якая горка плакала. Распытаўшы яе аб горы, смела сказала: "Не хвалюйцеся і супакойцеся. Вашa дзіцятка абавязкова выратуюць і вылечаць".

Алеся НАРЭЙКА,
в.Карпавічы
Вілейскага раёна.

■ ЗДАРОЎЕ

Акцыя «Дзіцячае сэрца»

У Беларусі пачалася трэцяя міжнародная дабрачынная акцыя «Дзіцячае сэрца», арганізаваная Міністэрствам аховы здароўя Беларусі і Беларускім дзіцячым фондам.

У рамках акцыі, якая працягнецца да 2 лістапада, беларускія спецыялісты сумесна з высокакваліфікаванымі спецыялістамі з ЗША, Англіі і Германіі на базе цэнтра дзіцячай хірургіі 1-й клінічнай бальніцы Мінска правядуць каля 25 аперацый на адкрытым сэрцы. Аперацыі беларускім дзецям будуць праводзіцца бясплатна, у той час як у замежных клініках іх кошт дасягае 100 тысяч долараў.

Як адзначаюць у Міністэрстве аховы здароўя, акцыя праводзіцца для дасягнення ўзроўню сусветных стандартаў ранняга аператыўнага лячэння дзяцей з прыроджаным парокам сэрца. Паспяховая яго рэалізацыя дазволіць аказваць своечасовую дапамогу дзецям, а таксама знізіць дзіцячую смяротнасць.

Вольга АСІПЕНКА, БелаПАН.

Жыццё, аддадзенае медыцыне

"Усё значнае ў жыцці творыцца на аснове індывідуальнасці."
Васіль Быкаў.

Гэта публікацыя – даніна павагі цудоўнаму чалавеку, старэйшаму на Маладзечаншчыне доктару-хірургу Вользе Сямёнаўне Філон, якая сёлета адзначыла свой 90-гадовы юбілей.

Што гэта за людзі – дактары і наогул медыцынскія работнікі? Ці магчыма, каб адзін чалавек мог незлічоную колькасць разоў перажываць, суперажываць кожнаму чалавеку ў яго хваробе, горы, няшчасці, быць пры нараджэнні чалавека і пры яго смерці. І з гэтымі пачуццямі пражыць усё сваё жыццё. Ці можа вытрымаць чалавек такую колькасць узрушэнняў? У чым шчасце доктара?

Адказаць на гэтыя пытанні вельмі складана. Працсей скажаць словамі Гіпакрата: "У медыцыне ёсць усё, што можна знайсці ў мудрасці". І Вольга Сямёнаўна Філон адносіцца менавіта да такіх людзей: таленавітых, мудрых, пасля сустрэчы з якімі застаецца ў душы след дабрыні.

Нарадзілася яна 15 чэрвеня 1913 года на Магілёўшчыне ў шматдзетнай сялянскай сям'і. Бацька быў самым пісьменным чалавекам у пасёлку, умеў лячыць людзей лекавымі травамі. У 1918 годзе маці, а потым і бацька памерлі ад іспанкі. Засталіся сіротамі пяцёра дзяцей: чатыры дзяўчынкі і хлопчык. Вольга была самай маленькай. Яе ўдачарыла бяздзетная сям'я дзядзькі Сямёна Хаміцкага па лініі маці, якая жыла ў Барысаве. Дзядзька працаваў на чыгунцы багажным касірам. Жонка яго была для Вольгі на працягу ўсяго жыцця як родная маці.

У 1930 годзе Вольга закончыла 8 класаў чыгуначнай школы ў Барысаве. Дзесяцігодак тады яшчэ не было. 2 гады працавала рахункаводам на чыгуначнай станцыі, а па вечарах вучылася і закончыла 9-месячныя курсы па падрыхтоўцы да паступлення ў Гомельскі лесатэхнічны інстытут, у які і паступіла ў 1932 годзе. Становішча студэнтаў у сувязі з галадам у краіне было вельмі цяжкім. На картачку выдавалася ў дзень толькі 300 г хлеба, стыпендыя складала 18 рублёў. Вясной, на першым курсе, перахварэла запаленнем лёгкіх. Яна пакідае вучобу, а восенню 1933 года паступае ў Мінскі медыцынскі інстытут. Неўзабаве выходзіць замуж за ваеннаслужачага – курсанта Паўла Філона, ураджэнца в.Гарадок Маладзечанскага раёна. Ім выдзяляюць 2 пакоі ў камуналцы.

У 1938 годзе Вольга заканчвае медыцынскі інстытут, а са жніўня гэтага ж года пачынае працаваць доктарам-педыятрам 1-й дзіцячай кансультацыі г.Мінска. Як жонцы ваеннаслужачага ёй даводзіцца часта мяняць месца працы.

У пачатку Вялікай Айчыннай вайны эвакуіравалася з дзецьмі ў г.Мурам Горкаўскай вобласці, дзе працавала педыятрам у дзіцячай паліклініцы. Потым з 1942 і да 1945 года – у эвакашпіталі №2823 у Арзамасе хірургам, а затым начальнікам хірургічнага аддзялення. Пасля ліквідацыі шпіталя ў 1945 годзе пераязджае на месца працы мужа ў Гродна. Потым зноў даводзілася каляісць: Баранавічы, зноў Гродна, Брэст, дзе працавала хірургам у ваенных шпіталях.

З кастрычніка 1955 года і па кастрычнік 1991 года Вольга Сямёнаўна працавала ў Маладзечанскай гарадской бальніцы. Тут праяўляецца яе незвычайны талент: у шырокім аб'ёме раскрываецца набыты за гады вайны вопыт хірурга ў лячэнні наступстваў і ўскладненняў пасля баявых траўмаў.

А ў хуткім часе Вольга Сямёнаўна ўзначальвае работу па арганізацыі ўпершыню ў горадзе спецыялізаванай службы па лячэнні хворых з траўмамі і аказанні артапедычнай дапамогі. Яна паглыбляе свае веды, тройчы праходзіць курсы ўдасканалення ў сталічных клініках, асвойвае найноўшыя метады лячэння.

У 1963 годзе выбіраецца дэлегатам на I Усесаюзны з'езд траўматолагаў і артапедаў, які праходзіў у Маскве. У 1965 годзе зацвярджаецца галоўным спецыялістам траўматалогіі і артапедыі горада і раёна. У гэтай галіне Вользе Сямёнаўне прысвойваецца першая кваліфікацыйная катэгорыя.

Як вопытнаму хірургу давялося ёй быць 20 гадоў старшынёй урачэбна-прызыўной камісіі ў ваенкамаце.

53 гады свайго жыцця аддала Вольга Сямёнаўна служэнню медыцыне. Не пералічыць, колькі трывожных і бяссонных начных дзяжурстваў ёй, маці траіх дзяцей, прыйшлося правесці ў хірургічным стацыянары, колькім людзям яна выратавала жыццё, колькіх пазбавіла ад пакут, паставіла на ногі. Ёй верылі пацыенты, верылі як таленавітаму спецыялісту, мудраму і вельмі добраму чалавеку, бо лячыла яна яшчэ сэрцам і душой, усяляла надзею на выздараўленне, не лічылася з цяжкасцямі.

Аўтар гэтага артыкула ў 50-60-х гадах працаваў хірургам разам з Вольгай Сямёнаўнай. Адзначаю, як і многія калегі, што доктар Вольга Філон – гэта чалавек-феномен, у якой цудоўным чынам спалучаюцца такія якасці, як прафесійная годнасць, талент, доўг, дабрыня, сціпласць, суперажыванне, тактоўнасць, прыроджаная інтэлігентнасць і прыгажосць.

З асаблівай павагай, цеплынёй і сардэчнасцю выказвалі і выказваюць словы шчырай удзячнасці Вользе Сямёнаўне за вучобу, падтрымку, бездакорную практычную дапамогу вядомыя хірургі, а таксама старшыя медыцынскія сёстры, якія працавалі разам з ёй. А за шматгадовую працу ў ваенны і мірны час Вольга Сямёнаўна Філон узнагароджана медалямі "За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941-1945 гг.", "За доблесную працу", "За працоўную адзнаку", многімі юбілейнымі медалямі, Ганаровымі граматамі аховы здароўя, ваенкамата, гарвыканкама. Яна атрымлівала шмат удзячных пісьмаў ад былых хворых і іх родных. І ў той жа час сваю ўрачэбную дзейнасць ацэньвае вельмі сціпла. У адным з навагодніх інтэрв'ю карэспандэнту газеты на пытанне: "Што вам прынёс мінулы год?" Вольга Сямёнаўна адказала: "Радуюся, што ў нашым горадзе ахова здароўя развіваецца плённа. Мне цяжка сказаць, колькі я асабіста за доўгія гады сваёй работы вярнула людзей да нармальнай працоўнай дзейнасці. Думаю, што пацыенты на мяне не ў крыўдзе. Я задаволена, што выбрала гуманную прафесію доктара".

Медыцынскія работнікі Маладзечаншчыны, а таксама жыхары горада і раёна адрасуюць Вользе Сямёнаўне Філон у сувязі з юбілеем глыбокую ўдзячнасць за шматгадовую працу, за вялікі ўклад у развіццё медыцыны ў нашым краі, за дабрыню да людзей, за вялікае і шчодрае сэрца хірурга і жадаюць добрага здароўя, бадзёрасці, дабра і шчасця.

Старэйшы на Маладзечаншчыне доктар-хірург Вольга Сямёнаўна Філон адзначыла ў гэтым годзе свой 90-гадовы юбілей. Фота з архіва музея.

Франц СВІТО, кандыдат медыцынскіх навук, загадчык музея медыцыны Маладзечаншчыны.

■ **ЖЫЦЦЁВАЕ**

Пісьмы ад сына

Вечар надыходзіў спакваля. Нібы шукаў месца, дзе яму лепш уладкавацца нанач. Дзесьці за лесам патанула сонца, над берагамі задыміліся і папаўзлі туманы. Яны раслі ў залежнасці ад таго, як гусцеў змрок, падплывалі на гароды, паўзлі ў дворы. Напрацаваная за дзень вёска засынала, паклаўшы пад галаву свае клопаты, трывогі, турботы пражытага дня.

Агата ў хату не спяшалася. Сядзела, прытуліўшыся спіной да сцяны хаты, перабірала ў думках усё сваё нялёгкае жыццё, у якім гора было куды больш, чым радасцей, і ціха плакала. Не ад стомы і адзіноты, якія даўно ўжо сталі спадарожнікамі яе жыцця, ад радасці. Справілася, выкапала разам з людзьмі бульбу, убрала моркву, буракі, заарала гарод. Значыць, ёсць яшчэ сіла, а разам з ёй і надзея, што перазімуе, дачакаецца наступнай вясны ў сваёй хаце, а не на сацыяльным ложку ў бальніцы, куды ёй не раз прапаноўвалі даць накіраванне.

... Клалася спаць, не вячэраючы. Яна, мо, ужо тыдзень, як не паліла ў печы, нічога не варыла, перабіваючыся аб сухім. А некалі ж была лепшай у вёсцы гаспадыняй. Надарыцца ў каго вяселле, хрэсьбіны, клікалі за павараху яе. Смачнымі выходзілі ў кабеты і мясныя, і мучныя стравы. А якія сыры варыла! Ці ж тым, што прадавалі ў магазіне, можна было з імі параўнацца?

Муж яе загінуў трагічна. Пайшоў напрадвесні вудзіць рыбу і праваліўся пад лёд. Засталіся адна з двума дзецьмі, Агата справілася з горам. Сабраўшы сілы і волю ў кулак, трымала ў парадку дом, гарод, не звяла гаспадарку, ды яшчэ й на калгаснай рабоце першай была. За ёй, работай, і сыночка меншага недагледзела. Прастудзіўся, захварэў на запаленне лёгкіх і праз тыдзень памёр.

На магілках Агата не плакала. Стаяла, нібы нежывая, глядзела ў адну кропку, маўчала. "Паплач, — прасілі вясковыя жанкі, дай волю слязам, лягчэй стане",— яна нікога і нічога не чула, а назаўтра злягла сама. Адняліся ногі. Якім толькі дактарам яе не паказвалі, якіх толькі шаптух не прыводзілі, ніхто і нішто не маглі дапамагчы.

Даўно была прададзена карова, перасталі рохкаць у хляве свінні, і толькі рабы певень, які кожную раніцу кукарэкаў ля хлява, напамінаў аб тым, што і ў гэтым ціхім, запушчаным двары жывуць людзі.

Найцяжэй, здаецца, было Міхаську. Ён перажываў адразу дзве бяды: смерць брацікa і хваробу маці, якая хадзіла па хаце на кастылях, нічога не ела і ні з кім не гаварыла. Аднаго вечара ён не вытрымаў, кінуўся ёй у ногі, абхапіў іх абедзвюма рукамі, заплакаў. Спалі яны ў тую ноч у адным ложку. Соладка дзіця, якое з тымі слязамі выплакала ўвесь свой боль, і трывожна маці, якой трэба было пачынаць змагацца з хваробай, вучыцца жыць наноў.

У яе атрымалася. Праз нейкі час нешматлікая цяпер сям'я зноў купіла жыўнасць, пасадзіла бульбу, лішкі якой кожны год здавала ў нарыхтоўчую кантору, а грошы клала на ашчадную кніжку. Агата вельмі хацела, каб пасля дзесяцігодкі Міша паступіў у інстытут, стаў інжынерам альбо настаўнікам.

Школу хлопец скончыў без троек. І ў інстытут паступіў, толькі прафесію сабе выбраў, як лічыла жанчына, дзіўную, стаў геолагам. Калясіў па свеце, доўга не жаніўся, а пасля, нарэшце, асеў. "Прыязджай, маці, паглядзіш, як жыву," — запрашаў сын у пісьмах. Агата толькі ўздыхала, куды ёй ехаць, калі далей сваёй вёскі гадоў мо, трыццаць, як нідзе не была. Яна купляла канверт, ішла да суседскай дзяўчынкі, якая заўсёды пісала ёй пісьмы да сына, і прасіла сказаць Міхасю, што сама чакае яго ў госці.

А той усё не ехаў і не ехаў. То работа не пускала, то сямейныя справы, то будоўля: сын пачаў узводзіць свой дом, у якім меркаваўся абсталяваць пакой і для яе, маці. Пасля ён збіраў на дачу, машыну, каб прыехаць у вёску і адвезці яе, як пані, у свой далёкі горад. Па праўдзе кажучы, Агата нікуды са сваёй хаты ехаць не збіралася, але кожны раз, атрымаўшы такі ліст, туліла яго да грудзей і радавалася. Помніць пра яе сын, шкадуе.

... Міхась прыехаў, толькі не на машыне, на самалёце. І не для таго, каб забраць маці ў свой новы дом: адправіць яе на могілкі. Не пражыла Агата зіму, не дачакалася веснавога сонейка. Памерла на ложку, у сне. Пад падушкай ляжалі пісьмы ад сына.

Марына СЛІЖ.

■ БЕЛАРУСЫ ЗА МЯЖОЙ

Добра там, дзе нас няма

Кожнаму ў гэтым жыцці чагосьці не хапае. Адным — фасолі ў супе, другім – пярсцёнка з брыльянтам. На рэдкі суп мой знаёмы не скардзіўся. Проста яму надакучыла прыносіць дадому зарплату, на якую можна было аплаціць камунальныя паслугі і купіць ажно пяць кілаграмаў мяса. Помніў Сяргей, што ён усё ж такі мужчына і кармілец, таму і пачаў шукаць сабе работу за мяжой.

Пра тое, што Амерыку ці Італію не пацягнуць, зразумеў на другі ж дзень. Па якой аб'яве ні тэлефанаваў, усюды патрабавалі заплаціць за працаўладкаванне 200-300 долараў. Можа, для каго-небудзь гэта сума і смешная. Ім жа, пры жыцці ад зарплаты да зарплаты, такія выдаткі былі не па кішэні. Хтосьці са знаёмых прапанаваў пашукаць работу ў Расіі, зазначыўшы пры гэтым, што беларусаў там цэняць як спецыялістаў і з задавальненнем бяруць на ўсе будоўлі.

Свята ў іх кватэры гарэла ў тыя дні да ночы. Муж і жонка праглядалі шматлікія беларускія і расійскія выданні, якія куплялі ў кіёсках горада, шукалі аб'явы. Іх было шмат, аднак уладкавацца па спецыяльнасці, а Сяргей вадзіцель, аказалася няпроста. Адны фірмы патрабавалі правы новага ўзору, іншыя хацелі бачыць за рулём аўтамашыны чалавека са стажам работы не менш за дзесяць гадоў і з рэгістрацыяй у Маскве. Нічога гэтага мужчына прапанаваць не мог, і праз нейкі час зразумеў, што шлях у яго адзін – у рознарабочыя. Стаў зноў тэлефанаваць у фірмы і арганізацыі, пакуль не наткнуўся ў адной з газет на аб'яву з тэкстам накшталт: "Работа ў Расіі. Тэлефанаваць пасля 18.00"...

Фірма гарантуе

На тэлефонны званок адказаў прыемны жаночы голас. "Я наконт работы",— нясмела сказаў Сяргей, баючыся і тут атрымаць ад варот паварот. Жанчына на другім канцы провада ўздыхнула, а пасля скарагаворкай выдала прыкладна наступнае: " Фірма гарантуе работу ў Маскве і прыгарадзе. Патрабуюцца муляры, тынкоўшчыкі, электрыкі, плітачнікі, вадзіцелі з заробкам 250-300 долараў ЗША. Дастаўка на работу транспартам кампаніі, пражыванне ў добраўпарадкаваным інтэрнаце ў пакоях па 3-4 чалавекі. Выхадны дзень – нядзеля. Графік работы – з 8 да 19 гадзін". Ад шчасця Сяргей адняло мову і буркнуўшы "дзякуй", ён панёсся што было моцы на кухню, каб абрадаваць жонку.

Яна аказалася больш стрыманай у сваіх пачуццях і праз некалькі хвілін ужо сама патэлефанавала дыспетчару, каб задаць некалькі пытанняў, у тым ліку і наконт загадкавага пасведчання аб рэгістрацыі, а таксама грашовых расходаў. "Дастаўка каштуе надорага, 27 долараў, рэгістрацыя, якую гарантуе фірма, 23, — паведамілі ёй на другім канцы провада. – Будзе муж працаваць добра, грошы за яе праз два месяцы вернуць. Адпраўка груп — кожную другую і чацвёртую суботу месяца. Вазьміце з сабой крышку грошай, да першага авансу, прадуктаў, медыцынскую даведку, ваенны білет, набор пасцельнай бялізны". Не абманваюць, вырашыла жанчына і два выхадныя дні прысвяціла зборам мужа на заробкі.

На жыццё ў Маскве кожны зарабляе, як умее.

У дарозе

Ехаць давялося ў Мінск. Там, ля адной са станцый метро, павінны быў чакаць камфартабельны аўтобус. З непад'ёмнай сумкай Сяргей ледзь дабраўся да пункта прызначэння, дзе ўжо стаяў натоўп мужчын.

Праз нейкі час падалі транспарт, стары аўтобус "Лаз" з цвёрдымі сядзеннямі, плюс яшчэ без ацяплення. Па дарозе да Масквы тройчы ламаліся, рамантаваліся, спыняліся, каб размяць косці і пагрэцца, як-ніяк на дварэ стаяў люты.

Школу "маладога байца" Сяргей прайшоў яшчэ ў аўтобусе. Мужчына, які сядзеў побач, навучыў як сябе весці з работадаўцамі, што гаварыць, калі спыняць міліцыянеры, дзе хаваць грошы. Сяргей адразу ж даў яму мянушку "песіміст" і слухаў з іроніяй.

У Маскву прыехалі ў шэсць гадзін раніцы. "Увага!", — гучным голасам аб'явіў так званы кіраўнік групы. Аўтобус будзе знаходзіцца на тэрыторыі прадпрыемства да 12 гадзін дня. Той, хто не паспее працаўладкавацца, можа вярнуцца з намі назад у Мінск. Бясплатна". Апошнія яго словы заглушыў дружны мужчынскі рогат. Ехалі ж не катацца, працаваць і зарабляць грошы.

Работы – непачаты край?!

"Работы ў нас — непачаты край,"— сказала дыспетчар, якая сядзела ў невялічкім кабінецкіку ля камп'ютэра і пачала называць Сяргею фірмы, арганізацыі, куды можна было звярнуцца. Узважыўшы ўсе "за" і "супраць", запісаўся ў вадзіцелі спецмашыны па вывазу смецця. Жанчына кудысьці патэлефанавала, выпісала накіраванне, расказала як хутчэй дабрацца да будучага месца працы.

З вялізнай сумкай, якая адрывала рукі, Сяргей паехаў на другі канец Масквы. "У Вас міжнародныя вадзіцельскія правы? — спыталі ў камунальнай службе горада. А рэгістрацыя, пастаяннае месца жыхарства ёсць". Мужчына адмоўна пакруціў галавой. "Тады выбачайце," — сказала жанчына і ўстала з-за стала.

Не губляючы часу, ён рынуўся назад. "Як не ўзялі", — зрабіла вялікія вочы дыспетчар і тут жа стала прапаноўваць новыя вакансіі. Трапіўшы ў прасак раз, вырашыў адзін не ехаць. Далучыўся да тут жа сфарміраванай групы муляраў у якасці падсобнага рабочага. Заробак напачатку абяцалі не ахці, 100-110 долараў, але куды было дзявацца, не дамоў жа ехаць.

Заціснуўшы адрас будаўнічага трэста ў кулак, спусціліся ў метро. Не паспелі нават прыблізіцца да эскалатара, як спынілі міліцыянеры, запатрабавалі дакументы. Мужчыны даставалі чамусьці не пашпарты, рэгістрацыйныя пасведчанні, якія работнікі праваапарадку разарвалі, як фіктыўныя, тут жа, і загадалі разам з імі ехаць у аддзяленне. Там абшукалі, забралі, у каго знайшлі, грошы, і праз тры гадзіны, папярэдзіўшы, што ў Маскве без рэгістрацыйнага пасведчання яны могуць знаходзіцца не больш трох сутак, адправілі куды вочы глядзяць.

Сабраўшы волю ў кулак, наваяўленая беларуская рабочая зноў спусціліся ў метро. Да пункта прызначэння – будаўнічага трэста – даехалі без прыгод. Толькі там, як высветлілася, ніхто іх не чакаў і ў рабочай сіле прадпрыемства патрэбы не мела. Дзень блізіўся да вечара, начаваць не было дзе і мужчыны паехалі на Беларускі вакзал.

Ноч на вакзале

"Хлопцы, вас што, таксама звялі," — спытаў у іх мужчына, які сядзеў з вялікай сумкай на лаўцы насупраць. Хлопцы дружна кіўнулі галовамі. "Я тут ужо трое сутак бадзяюся, — не супакойваўся новы знаёмы. Сёння дадому еду, хоць без заробку, але жывы-здаровы."

Ніхто яго пачуцці не падзяліў, аддаўшы 50 долараў за дарогу і фальшывую рэгістрацыю, кожнаму хацелася апраўдаць паездку. Сядзелі моўчкі, кожны думаў аб сваім, а ў супрацьлеглым куце вакзала цяжка ўздыхалі "газавікі", беларусы, якіх везлі на заробкі ў Цюмень і пакінулі, "садраўшы" па 200 умоўных адзінак, на вакзале ў Маскве.

У пошуках працы

А шостай гадзіне раніцы мужчыны зноў рушылі ў дарогу. Каб не губляць дарэмна часу і не бадзяцца па незнаёмым горадзе, вырашылі звярнуцца да паслуг таго ж дыспетчара. Чакалі пад дзвярыма кабінета гадзіну-другую, ніхто не з'явіўся. Праз нейкі час даведаліся, што памяшканне арэндавалася толькі на двое сутак.

З вялізнымі сумкамі зноў пацягнуліся да метро і адразу ж на ўваходзе трапілі ў поле зроку міліцыянера. На гэты раз паказалі пашпарты і білеты. "Хлопцы, — параіў ім капітан,— вы б не хадзілі табуном, ды яшчэ з гэтымі вялізнымі сумкамі. Пакіньце іх на вакзале, у камеры захоўвання ды метро бокам абыходзьце, вы ж бачыце, колькі тут нашага брата". Пакуль дабраліся да вакзала, іх спынілі і праверылі дакументы яшчэ чатыры разы.

... Парада аказалася карыснай. Пазбавіўшыся сумак, яны і сапраўды сталі менш прыцягваць увагу як прахожых, так і работнікаў праваахоўных органаў. Зліўшыся з натоўпам, ездзілі маршрутнымі аўтобусамі, тралейбусамі. Ніхто на работу не ўзяў.

Начавалі зноў на вакзале, пад пільнымі поглядамі міліцыянераў, якія папярэдзілі, што праз суткі яны Маскву павінны пакінуць. Не спалі. Да раніцы шукалі ў купленых газетах аб'явы аб працаўладкаванні. Раніцай "акупіравалі" бліжэйшы перагаворны пункт, сталі абзваньваць арганізацыі, якім патрабавалася рабочая сіла. Усе пыталіся пра рэгістрацыйнае пасведчанне і больш таго, міграцыйныя карты. Што гэта за "звер", мужчыны не ведалі.

У роспачы вырашылі падацца ў падмаскоўе, дзе, па словах такіх жа бедалаг, як яны, на працу можна было ўладкавацца лягчэй. Куды ехаць, не было розніцы...

Дакументы не патрэбныя

З Валодзем, які працаваў у адной з вёсак на рэстаўрацыі царквы, пазнаёміліся ў электрычцы. Малады мужчына быў задаволены як жыццём, так і заробкамі, і ўсю дарогу дзівіўся, як жа гэта так атрымалася, што хлопцаў падманулі. Хочаце – давайце са мной, дапамагу.

Гаспадар з'явіўся ў той жа дзень. Уважліва выслухаў споведзь хлопцаў пра страшныя тры дні ў Маскве, абяцаў работу і зарплату. Сяргею, паколькі ён не кваліфікаваны спецыяліст, 150 долараў, яго калегам — 250.

Жылі ў вагончыку, працавалі ад рання да змяркання, харчаваліся сціпла. Ці ж разгуляешся на 10-15 долараў, якія ў якасці авансу выдаваў Руслан, так звалі гаспадара. Хаця больш яны і не прасілі. Кожны лічыў і эканоміў грошы, хацелася як мага больш прывезці дадому.

Праз месяц іх перапраўлі на другі аб'ект. "Хлопцы, — замучалі міліцыянеры. Давайце дакументы, паспрабую зрабіць вам рэгістрацыйныя пасведчанні," — сказаў у той жа дзень Руслан. І яны з гатоўнасцю аддалі яму пашпарты і ваенныя білеты.

Адпрацавалі яшчэ месяц. Гаспадар, як і раней, выдаваў грошы на пражыццё і не спяшаўся выплачваць заработную плату. "Навошта вам, — казаў мужчынам,— збярэцеся дадому, разлічымся".

Першым, праз тры месяцы, стаў збірацца дадому Сяргей. Набліжаўся сынаў дзень нараджэння, хацелася зрабіць сям'і сюрпрыз. Сказаў аб гэтым Руслану, той замахаў рукамі. Навошта, маўляў, губляць грошы, праз месяц закончыце кладку, усе дадому паедзеце. Мужчына падумаў і... згадзіўся.

Аб'ект яны здалі, але грошай так і не атрымалі. Руслан сказаў, што ў яго часовыя фінансавыя праблемы, якія павінны вырашыцца праз тыдзень-два. А каб мужчыны не сумавалі без справы, прапанаваў папрацаваць у яго сябра, які за хутка́сць выканання заказу гарантаваў да зарплаты яшчэ і прэмію.

Вядома, яны сумняваліся ў сваім гаспадары, але і выйсця іншага не мелі. Без дакументаў дадому не паедзеш, у міліцыю, будучы нелегалам, не звернешся. Пасадзіць на першы ж цягнік і адправіць, на радасць твайму работадаўцу, на гістарычную радзіму, дзе ўжо не будзе з каго спаганяць зробленыя грошы.

Зноў у Маладзечне

Руслан іх усё ж такі падмануў. Перадаў з рук у рукі сябру і... знік у невядомым напрамку. Добра, што хоць той чалавекам слова аказаўся. Заплаціў за работу па 100 долараў і па 50, як і абяцаў, прэміяльных. Гэта сума, а яшчэ вернутыя дакументы, і сталі ўзнагародай за шэсць цяжкіх месяцаў працы. Пазней мужчына зразумеў, што дзейнічалі махляры сумесна і па добра распрацаваным плане.

Пра паездку тую Сяргей з Аксанай стараюцца не ўспамінаць. І без таго, як сказаў галава сям'і, моташна. А на размову з карэспандэнтам згадзіўся толькі з мужчынскай салідарнасці. Глядзіш, прачытаўшы пра яго хаджэнні па пакутах, хто-небудзь і абмяркуецца ад паездкі ў Расію, а разам з ёй і ад сустрэчы з прайдзісветамі, якіх багата прыпадае на долю нашага даверлівага брата-беларуса.

Марына СЛІЖ.

■ ГІСТАРЫЧНЫ АТЛАС РЭГІЁНУ

Індустрыяльнае мястэчка Вішнева

Ну, скажаце, "загнуў" аўтар: яшчэ індустрыяльнае Маладзечна, Вілейка ці Смаргонь – куды не ішло, а то нейкае Вішнева? Але не спяшайцеся з прысудам, бо на карысць такога сцвярджэння ёсць у поўным сэнсе "жалезныя" аргументы.

Яшчэ 200 з лішкам гадоў таму назад у Вішневе быў адкрыты не нейкі там бровар, а сапраўдны металургічны завод, на якім была пабудавана першая на Беларусі доменная печ. Ні дзе-небудзь на горным Урале, дзе жалезную руду граблі лапатамі, а ў гэтай, раскінутай сярод пушчы і балот, беларускай вёсцы, што ў Валожынскім раёне.

Магчыма, нічога гэтага і не было б, каб не купіў у 1600 годзе Вішнева з наваколлем князь А.Храптовіч. Раней гэта паселішча, вядомае з XIV стагоддзя, уваходзіла ў склад Крэўскага княства, потым належала прадстаўнікам магнацкіх родаў у Вялікім княстве Літоўскім князям Сангушкам і Гальшанскім, пазней – Пацам, у апошніх і выкупілі Вішнева Храптовічы. Новыя гаспадары, відаць па ўсім, апроч здольнасцей да дзяржаўнай службы, былі надзеленыя і добрай прадпрымальніцкай стрункай. Так, уладар Вішнева Іаахім Храптовіч быў міністрам замежных спраў, потым канцлерам ВКЛ, калі ў яго вішнеўскім маёнтку ва ўсю моц разгарнулася ў прамысловым маштабе выплаўка металу з балотнай руды, запасаў якой хапіла на 80 гадоў працы адкрытага ў 1780 годзе металургічнага завода.

Добра ловяцца ракі ў мясцовай рачулцы.

Заснаваны на Заходняй Бярэзіне першапачаткова як мануфактура, металургічны завод у далейшым штодзённа выраблаў 600 пудоў (9,6 тоны) жалеза. На заводзе дзейнічалі ліцейня для плаўкі чыгуну, плюшчыльная (пракатная) машына, вадзяныя машыны і молаты. Выраблялі мірную прадукцыю: сашнікі, паласавое жалеза, адлюкі для сельскагаспадарчага інвентару, абсталяванне для млыноў, але, калі спатрэбілася, — маглі і зброю. На заводзе выраблялася зброя для паўстанцаў у 1794 годзе, у тым ліку для атрада пад камандаваннем М.К.Агінскага, таго самага кампазітара, які ў 1794 годзе з атрадам стралкоў і 200 коннімі егерамі двойчы спрабаваў тымі мясцінамі прабіцца ў Менскую губерню, каб падняць там паўстанне супраць расійскага царызму за незалежнасць роднага краю. У 1-й чвэрці XIX стагоддзя металургічны завод меў 2 доменныя печы, 5 плавільняў, 3 склады гатовай прадукцыі. Самае вялікае каменнае памяшканне — ліцейны цэх — мела даўжыню ў 92 сажні. Найбольшы аб'ём вытворчасці прыходзіўся на 1850-1860 гады, калі на заводзе працавала больш за 200 прыгонных рабочых, выраблялася звыш 20 тысяч пудоў (320 тон) металу ў год. Але ў 1860 годзе доменная вытворчасць была спынена ў сувязі з тым, што вычарпаліся мясцовыя радовішчы балотнай руды. Завод яшчэ дзесятак гадоў пратрымаўся "на плыву" на прывазным метале, але не змог вытрымаць канкурэнцыю з рускімі і польскімі металургічнымі прадпрыемствамі і ў 1870 годзе быў зачынены.

Але прамысловае аблічча Вішнева не абмяжоўвалася адным металургічным заводам. У мястэчку працавалі таксама заводы шкляных вырабаў, цагельна-ганчарны, спіртзавод, сукнавальня, вадзяны млын. На месцы былога ліцейнага цэха быў адкрыты масласырзавод. Кожны тыдзень праводзіліся таргі і 2 вялікія кірмашы ў год. Храптовічы гандлявалі з Англіяй і Германіяй, прадавалі мяса, сыры, масла, воўну і іншыя тавары. У канцы XIX – пачатку XX стагоддзя ў Вішневе былі пабудаваны запалкавая фабрыка, майстэрня па вырабу безалкагольных напояў, працавалі алейня, воўначасальня, хлебапякарня, кузні, слясарня, бляхарня, шавецкія і кравецкія майстэрні. У 1920 годзе ў Вішневе працавала каля 10 тысяч лесарубаў, возчыкаў і іншых рабочых.

Адпаведна эканамічнаму патэнцыялу развівалася і, як кажуць цяпер, сацыяльная інфраструктура, хаця знешнія ўмовы бывалі часам зусім неспрыяльныя. У 1812 годзе мястэчка было спалена войскамі Напалеона, бо воляй лёсу там адбыўся бой з рускай арміяй пад камандаваннем Барклая дэ Толі, якая адступала на ўсход. Такая ж напасць спасцігла і ў першую сусветную вайну, калі праз Вішнева ў 1915-1918 гадах праходзіла лінія нямецкай абароны: жыхары былі выселены, а вёска – зноў спалена.

З 1775 года ў Вішневе працавала павятовая школа, у якой займалася ў розныя гады ад 48 да 86 вучняў; у 1864 годзе там была адкрыта царкоўнапрыходская школа, працавалі народнае вучылішча і яўрэйскае вучылішча (ешыбот). У 1920 годзе ў Вішневе дзейнічалі касцёл, царква, сінагога, польская 7-гадовая і яўрэйская школы, пошта, бальніца, ветлячэбніца, аптэка і 2 аптэчныя склады, лазня. Перад апошняй вайной у мястэчку было 300 двароў і пражывала 2,5 тысячы чалавек. Захопнікі ў чарговы раз нанеслі амаль смяротную рану, загубіўшы падчас акупацыі 2060 жыхароў і спалілі 257 дамоў. З той пары і да сённяшняга часу Вішнева не змагло аднавіць сваё былое насельніцтва, дзе яшчэ не так даўно (у 1996 годзе) было ўсяго 537 жыхароў і 211 двароў.

Можна было б пафантазіраваць, якім магло стаць Вішнева пры спрыяльных ва ўсіх адносінах умовах. Але гісторыя, як вядома, не мае ўмоўнага ладу. На суцяшэнне застаецца толькі згадаць так званы фатальны "Закон Мэрфі": калі якая-небудзь непрыемнасць можа здарыцца – яна здарыцца...

З тых далёкіх часоў, аб якіх ішла размова, застаўся ў гістарычнай частцы вёскі касцёл Марыі – помнік архітэктуры ранняга барока, пабудаваны ў 1637-1641 гадах і дабудаваны 2-вежавым галоўным фасадам у 1906 годзе. Касцёл расписаны мясцовым жывапісцам родам з суседняга Багданава Фердынандам Рушчыцам – прафесарам Школы прыгожых мастацтваў у Варшаве, потым Кракаўскай акадэміі мастацтваў, аддзялення прыгожых мастацтваў Віленскага універсітэта. Вішнеўскі касцёл ужо ў наш час быў шырока вядомы далёка за межамі парафіі сваім ксяндзом Чарняўскім, які стаў ладзіць службу ў ім на беларускай мове і сам пераклаў на яе Біблію. Гэта неардынарная асоба, за свае падзвіжніцтва на ніве каталіцкай веры ён быў ушанаваны нават аўдыенцыяй у папы рымскага Іаана Паўла II у Ватыкане.

Маўклівай сведкай мінуўшчыны з'яўляецца таксама і праваслаўная Казьмадзям'янаўская царква – помнік архітэктуры 1865 года. Раней у артыкуле пра Лоск я пісаў ужо, што ў Вішневе скончыў 13 студзеня 1593 года свой жыццёвы шлях няўрымслівы шукальнік ісціны, адзін з самых адукаваных людзей свайго часу, гуманіст і друкар Сымон Будны. Мясцовыя краязнаўцы скажуць вам, што ў Вішневе жыла ў пачатку XX стагоддзя і пахавана вядомая беларуская паэтэса Канстанцыя Буйло. Там у 1891 годзе ў сям'і лесніка нарадзілася і жонка Янкі Купалы У.Ф.Луцэвіч, родная пляменніца якой, мая універсітэцкая аднакурсніца Жанна Каспаровіч (па мужу Дапкюнас), ужо колькі год нязменна ўзначальвае музей народнага паэта ў Мінску і яго філіял у Вязынцы. 80 гадоў назад у Вішневе нарадзіўся Нобелеўскі лаўрэат, міністр замежных спраў Ізраіля Шымон Перас, які неаднаразова ў 90-я гады наведваў сваю малую радзіму, дзе загінулі многія яго родзічы.

Не адзін дзесятак гадоў ездзіў праз Вішнева па дарозе на радзіму жонкі ў Юрацішкі і, шчыра прызнаюся, ніякіх асаблівых эмоцый яно ў мяне не выклікала: звычайная вялікая вёска з традыцыйным для сваіх памераў наборам – цэнтр сельсавета і калгаса, школа, некалькі магазінаў, установы аховы здароўя і бытавых паслуг і г.д. Цяпер жа, калі больш грунтоўна дакапаўся (хоць і не з нуля) да нечакана цікавай мінуўшчыны мястэчка, гусім іншымі вачыма і з павагай гляджу на яго. Як усё ж важна ведаць гісторыю свайго краю! Мой рацыю вядомы рымскі консул і прамоўца Цыцэрон, калі больш за 2 тысячы гадоў назад сказаў: Не ведаць, што было да таго, як ты нарадзіўся, значыць назаўсёды застацца неразвітым дзіцем".

Міхаіл ФІЛІСТОВІЧ,
кандыдат гістарычных навук.

Сымон Будны ў Вішневе і Лоску

Выдатны беларускі філосаф, багаслоў, пісьменнік і педагог нарадзіўся каля 1530-1539 года. Ён належыць да ліку першародных асобаў беларускай гісторыі. Дакладнае месца нараджэння С. Буднага невядомае, а вось дату, калі завяршыўся шлях чалавека універсальных ведаў і унікальнага філосафа можна сказаць дакладна: 13 студзеня 1593 года. Памёр С. Будны ў вёсцы Вішнева Валожынскага раёна, там жа і пахаваны.

Залатою парою ў творчасці С.Буднага сталі таксама гэтыя мясціны. З 1573 па 1583 год ён жыў і тварыў у вёсцы Лоск, дзе знайшоў выключна спрыяльныя ўмовы для працы. Не губляючы часу, ён неадкладна прыступіў да выпраўлення сапсаванага перакладу Новага Запавету і ўжо літаральна праз год надрукаваў яго ў Лоску, напісаўшы "Эпіграму на герб Яна Кішкі" і грунтоўную "Прадмову да чытача".

Пасля з'яўлення Новага Запавету імя Буднага набыло папулярнасць у краінах Заходняй Еўропы – Англіі, Францыі, Германіі; з ім імкнуцца завесці знаёмства, пачуць яго погляды меркаванні па тых ці іншых праблемах.

У жніўні 1576 года Сымон Будны надрукаваў у Лоску на польскай мове свой найважнейшы тэалагічны трактат "Аб асноўных артыкулах хрысціянскай веры", які заставаўся ў цэнтры рэфармацыйнай палемікі. З яго высновамі дыскутавалі Станіслаў Астроўскі ў кнізе "Аб спрадвечнай боскасці Ісуса Хрыста" і Марцін Смігляцкі ў творы з гэткай жа назваю.

У 70-я гады XVI стагоддзя, калі на землях Вялікага княства Літоўскага і Польшчы пачаўся працэс выпрацоўкі дзяржаўна-палітычнай і этычнай дактрыны пратэстанцтва, між прадстаўнікамі розных яго накірункаў узніклі вострыя дыскусіі, найперш па пытаннях аб прызначэнні дзяржавы, сутнасці ўрада, абавязкаў урадаўцаў.

У студзені 1581 года Сымон Будны склікаў у Лоску пратэстанцкі сінод Вялікага княства і зноў вынес на яго абмеркаванне пытанне пра ўладу. Калі прыйшоў час галасавання, увесь сінод, за выключэннем двух чалавек, пайшоў следам за сваім духоўным лідэрам і выказаўся ў абарону ўрада. Наступны агульны антытрынітарны сінод Буднаму ўдалося склікаць у сакавіку 1582 года. Спрэчкі доўжыліся два дні. Ідэйныя ворагі лоскага міністра, імкнучыся ўхіліцца ад абмеркавання пытання пра ўрад, здолелі навязаць сіноду другасную на той момант дыскусію пра Сына Божага. "Яны, — пісаў пазней Будны, — гвалтам прымусілі нас да тае размовы, паставіўшы ўмову: калі мы не захочам весці размову аб сыне Божым, то яны адмовяцца гаварыць пра ўрад".

Працаўнікі Буднага скарысталі яго пратэсты супраць абмеркавання на сінодзе тэалагічных пытанняў дзеля сваіх карыслівых мэт; яны ўзвялі на лоскага міністра паклёп, нібыта ён абвяргае ва ўсіх сваіх казаннях боскасць Хрыста, а на сінодзе не хоча пра гэта гаварыць.На наступным сінодзе яго адлучылі ад Збору.

Тыя падзеі пазбавілі С.Буднага душэўнай раўнавагі. Каля 1583 года ён пакідае Лоск і, напэўна, накіроўваецца ў Іўе, дзе дзейнічала арыянская акадэмія. Асветнік, мусіць, зноўку паспрабаваў знайсці сябе на педагагічнай ніве. Ускосным доказам знаходжання Буднага ў Іўі з'яўляецца вядомы факт яго супрацоўніцтва з рэктарам Іўеўскай акадэміі Янам Ліцыніям Намыслоўскім, на падручнік якога ён напісаў у 1589 годзе панегірычныя вершы.

Падрыхтавана па старонках кнігі "Памяць".

■ КОНКУРС

Мар'ян Вянгроўскі і нехта з Ліпскіх

Вынікі матчаў, выстаўленых на пяты тур. Маладзечна-2000 – Нёман 0:1. Гомель – Нафтан 3:0. Смаргонь – Бяроза 2:0. Лакаматыў (М) – Інтэр 3:0. Дынама (К) – Арсенал 2:1.

Вызначыўся пераможца чацвёртага тура. Прытым, што ніводны з прэтэндэнтаў не адгадаў хаця б аднаго правільнага ліку, у астраўчаніна **Мар'яна Вянгроўскага** 4 правільныя зыходы, а ў маладзечанца **Ягора Бегуна** – толькі 3.

Наогул у пятым туры атрымана 13 лістоў. **Артуру і Руслану Ліпскім** з пасёлка Дружны Мядзельскага раёна ўдалося прадказаць 3 лікі і яшчэ 1 зыход. Яны паміж сабой "разбяруцца" ў наступным туры.

Шосты тур. З якім лікам завершацца матчы?

Чэмпіянат краіны.

01.11. Днепр-Трансмаш (Магілёў) – Маладзечна-2000.

02.11. Смаргонь – Ліда.

05.11. Гомель – Тарпеда-СКА (Мінск).

Ліга чэмпіёнаў.

05.11. Інтэр (Мілан) – Лакаматыў (Масква).

05.11. Арсенал (Лондан) – Дынама (Кіеў).

Адказы на шосты тур прымаюцца да пятніцы, 31 кастрычніка, уключна. Іх трэба дасылаць на паштовы адрас рэдакцыі альбо на электронны адрас konkurs@tut.by.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ГАРАДОШНЫ СПОРТ

МЭС – зноў чэмпіён

МАЛАДЗЕЧНА. Арганізатар большасці рэспубліканскіх спаборніцтваў, галоўны трэнер зборнай краіны Аляксандр Кулак расказаў пра апошнія навіны.

Як і летась, у камандным чэмпіянаце краіны маладзечанскія электрасеткі апярэдзілі землякоў з "Кэмпі": у вырашальным матчы 10 кастрычніка энергетыкі былі мацнейшыя — 3:1.

Узнагароды пераможцаў дасталіся Сушко, **Шайко**, Бладыку (усім у другі раз) і **Найлаўцу**. Трэцім па выніках двух кругоў фінішаваў мінскі "Аўтасіб".

З 10 па 12 кастрычніка ў Маладзечне разыгрываўся і асабісты (каля 30 удзельнікаў), і камандны (7 калектываў) Кубак краіны.

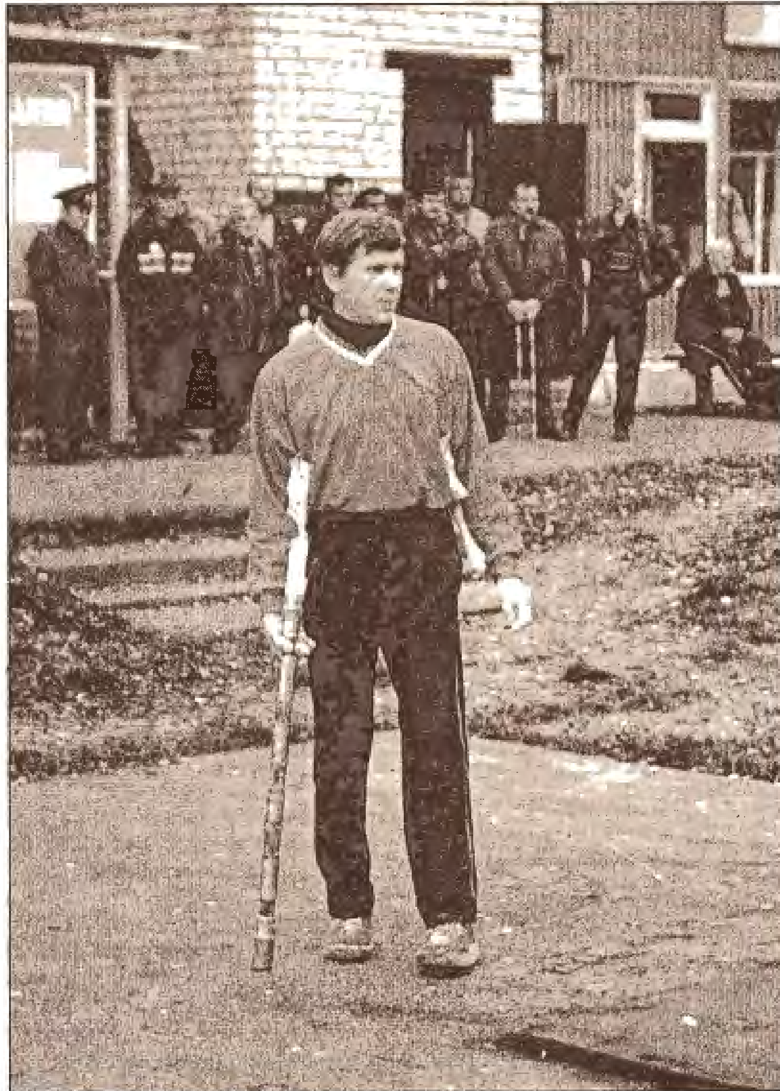
Тут у паўфінале "Кэмпі" (склад: **Яршэвіч, Карповіч, Данілаў, Антон Кулак**) рэваншыраваласяя над МЭСам 2:1, а ў фінале пераўзышло "Аўтасіб" 2:0. У сустрэчы за 3 месца МЭС перамог "Нёман" 2:0.

У фінале асабістага турніру Сушко выйграў у Карповіча 2:1. Трэцяе месца без барацьбы дасталося Урбану з Бярозаўкі, бо Данілаў з-за траўмы не мог гуляць.

28 верасня ў рамках дзён Беларусі ў Маскве пры вялікай колькасці гледачоў зборная сталіцы Расіі перамагла 3:1 каманду, складзеную цалкам з маладзечанцаў (Сушко, Яршэвіч, Карповіч, Шайко).

19 кастрычніка ў Маладзечне адбылася матчавая сустрэча, прыехалі госці з Жодзіна і Валожына – сярод малодшых юнакоў па двух узростах. Перамаглі гаспадары (13-14 гадоў) і жодзінцы (12 гадоў і менш). Дастойна выступілі і выхаванцы валожынскай школы-інтэрната для дзяцей-сірот (дырэктар Ніна Жданюк), дзе гарадкі пачалі развівацца зусім нядаўна.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

На пляцоўцы Аляксандр Яршэвіч з каманды «Кэмпі». Фота Святланы ЦЩКО.

Табло

■ ГІРАВЫ СПОРТ

ВАЛОЖЫН. 18 кастрычніка абласное першынства аспрэчвалі трынаццаць каманд з раёнаў.

Гаспадары занялі другое месца, а першае і трэцяе дасталася адпаведна чэрвенцам і ўздзенцам. У асобных вагавых катэгорыях прызёрамі сталі валожынцы **Андрэй Шышкін, Ігар Лоўчы** (абодва – 1-е месца), **Іван Катлярэвіч** (2-е месца), а таксама **Ігар Лук'янец** (3-е месца) з Маладзечанскага раёна.

■ ДЗЮДО

Адказныя рэспубліканскія спаборніцтвы

У Наваполацку 10-12 кастрычніка на Алімпійскіх днях моладзі 1986-88 г.н. выдатна выступілі выхаванцы смаргонскай СДЮШАР. Першымі ў сваіх катэгорыях сталі Аляксандр **Вахавяк** (+90 кг) і **Андрэй Кіпцэвіч** (81 кг), другімі – **Лідзія Андронава** (57 кг) і **Кацярына Радзевіч** (63 кг), трэцімі – **Вольга Шутовіч** (44 кг) і **Ірына Жывадоўская** (70 кг).

У Мінску 17-19 кастрычніка адбылася спартакіяда школьнікаў 1989-90 г.н. Вызначыліся смаргонцы **Ганна Радзевіч** (1-е месца, 57 кг), **Таццяна Жыгімонт** (2-е месца, 44 кг), **Уладзімір Грышкевіч** (3-е месца, 60 кг), **Аляксей Раманчык** (3-е месца, 46 кг) і маладзечанцы **Віталь Шаўлюк** (1-е месца, 60 кг), **Арцём Навум** (1-е месца, 42 кг), **Яўген Сушко** (3-е месца, 46 кг).

Трэніруюць іх Аляксандр Вахавяк-старэйшы, Уладзімір Грышкевіч-старэйшы, Сяргей Шышкоў, Сяргей Кушнер (усе – Смаргонь), Вячаслаў Дзеравянка (Маладзечна).

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, ВЫШЭЙШАЯ ЛІГА

Каго вабіць першая ліга?

Маладзечна-2000 – Нёман (Гродна) 0:1. 18 кастрычніка. 1000 гледачоў. Суддзя Жукаў. Гол: Кавалёнак (30).

Склад: 1.Жылкін – 2.Ярмоленка, 4.Крывіцкі, 3.Дрозд (15.Урублеўскі,50) – 6.Лявончык, 8.Альховік, 10.Вышынскі, 9.Дараховіч, 5.Якімчук – 7.Лабанаў (13.Лабжанідзе,65), 11.Хамутоўскі (14.Кадол,77).

На жаль, маладзечанцы не выкарысталі тэрытарыяльную перавагу, якую ім аддалі сапернікі. Часам было балюча глядзець, як гаспадары не ведаюць, што рабіць з мячом ля чужой штрафной. Трэба аддаць належнае і гродзенскай абароне на чале з галкіперам Сулімам. "Нёман" забіў спакойна, выкарыстаўшы стандартнае становішча: нацэленая падача і тэхнічны ўдар галавой. У нашым складзе спадабаліся актыўныя дзеянні Вышынскага і Дразда, які, на жаль, атрымаў траўму.

На пасляматчавай прэс-канферэнцыі трэнер гасцей, як і некаторыя яго калегі раней, станоўча ахарактарызаваў гульню нашай каманды і пашкадаваў, што яна можа пакінуць вышэйшую лігу. Дзіўна, чаму ж наш патэнцыял ніяк не ўвасобіцца на практыцы. Выкажу такую думку. Помніцца, летась у падобным падвешаным турнірным становішчы гульцы "Маладзечна-2000", што называецца, "клаліся" пад мяч, дзейнічалі па-спартыўнаму злосна і няўступліва.

Славія (Мазыр) – Маладзечна-2000 2:0. 22 кастрычніка. 500 гледачоў. Суддзя Чабыкін. Галы: Караткевіч (56), Сухавееў (72).

За 4 туры да заканчэння чэмпіянату маладзечанцы адстаюць на 4 ачкі ад 14 месца, якое дасць магчымасць застацца ў вышэйшай лізе. У апошніх 6 матчах набрана 1 ачко і забіты 1 гол. Каманда расчаравала сваіх прыхільнікаў. У яе засталіся толькі тэарэтычныя шанцы на "выжыванне".

Па вялікім рахунку, гульні, якія засталіся (супраць "Тарпеда-СКА" дома, "Дняпра-Трансмаша" на выездзе, "Дынама" (Б) дома, "Дарыды" на выездзе), становішча справай спартыўнага гонару футбалістаў і трэнераў. Ці патрэбна ім гэта вышэйшая ліга? Ці аддадуць усе сілы, каб працягнуць кар'еру на больш-менш нармальным спартыўным узроўні? Альбо турыстычныя паездкі ў Рагачоў і Калінкавічы для іх больш прывабныя, чым магчымасць згуляць на стадыёне "Дынама" ў Мінску, гарадскім стадыёне ў Барысаве, цэнтральным стадыёне ў Гомелі? Зразумела, што дома, на вачах знаёмых, куды лягчэй і прасцей "раскатваць" "Дынама-Юні" ці "Бярозу", чым адчайна змагацца, напрыклад, з "Шахцёрам" і "Нёманам". Праўда, некаторыя могуць запытаць, а ці сваёй справай вы, хлопцы, займаецеся?

15.10. Дынама (Б) – Лакаматыў 0:0. 18.10. Зорка-ВА-БДУ – Шахцёр 1:4, БАТЭ – Славія 5:0, Дарыда – Тарпеда-СКА 0:3. 22.10. Нафтан – Зорка-ВА-БДУ 2:3, Днепр-Трансмаш – Дарыда 1:0.

1.	Гомель	62
2.	Дынама (М)	60
3.	Шахцёр	56
4.	Тарпеда-СКА	55
5.	БАТЭ	54
6.	Тарпеда (Ж)	41
7.	Нёман	36
8.	Нафтан	31
9.	Днепр-Трансмаш	30
10.	Белшына	28
11.	Славія	24
12.	Дынама (Б)	23
13.	Зорка-ВА-БДУ	21
14.	Лакаматыў (М)	19
15.	Дарыда	19
16.	Маладзечна-2000	15

Бамбардзіры: Блізнюк (Гомель), Бяганскі (БАТЭ) – па 15.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ АМАТАРСКІ ФУТБОЛ

Традыцыйны турнір

У Маладзечне завяршыўся аднакругавы турнір 10 каманд па вялікім футболе на прызы "Залатая восень-2003". Верхняя палова выніковай табліцы выглядае такім чынам.

1.Пуцеец. 2.Кірмаш. 3.Прадпрымальнік (Вілейка). 4.Птушкафабрыка (Аляхновічы). 5.МЭС.

Потым на гарадскім стадыёне адбылася суперфінальная сустрэча, у якой "Кірмаш" узяў рэванш над "Пуцейцам" 4:2. Лепшымі гульцамі сталі Аляксандр Чарняўскі (Кірмаш), Віталь Абановіч (Пуцеец), Юрый Грэцкі (Прадпрымальнік), Андрэй Рухлевіч (Птушкафабрыка), Павел Зяневіч, Андрэй Семашкевіч, Аляксандр Дашкевіч і іншыя.

Галоўны суддзя турніру **Анатоль Ішчанка** расказаў, што ў футбалістаў былі нараканні на стан поля ў Залінейным раёне, дзе праходзілі ўсе матчы. На жаль, на паперы засталося распараджэнне гарвыканкама аб упарадкаванні гэтай "паляны". Дарэчы, нейкіх звышпрысусаў тут не патрабуецца, як і для таго, каб "давесці да розуму" поле ля завода "Электрамодуль".

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Анонс

25 кастрычніка.
Нёман (Масты) – Смаргонь.

+1=0-2 2-3. У першым крузе 1:0 (Валавік) дома.
15 месца, 19 ачкоў – 3 месца, 53 ачкі.

26 кастрычніка.
Маладзечна-2000 – Тарпеда-СКА (Мінск).

+2=11-8 19-23. У першым крузе 1:2 (Макрыцкі) на выездзе.

■ ФУТБОЛ, ПЕРШАЯ ЛІГА

Заканамерная перамога

Смаргонь – Бяроза 2:0. 19 кастрычніка. 3000 гледачоў. Суддзя Алейнікаў. Галы: Карасёў (9), Грабаздзін (33).

Склад: 16.Шляхавой – 4.Курак, 2.Сінічын, 3.Судзін, 5.Дадзівовіч – 6.Тарасаў, 10.Карасёў, 9.Грабаздзін (14.Дзігілевіч,46), 8.Кукалевіч (13.Дукса,79) – 7.Кухлей, 11.Валавік (15.Кітурка,64).

Забівалі гаспадары ўдарамі з сярэдняй дыстанцыі ў левы ніжні кут, папярэдне разыграўшы мяч у некалькі пасоў. Спачатку вызначыўся **Карасёў**, потым – **Грабаздзін**. Незадоўга да другога гола ў перакладзіну чужых варот са штрафнога стрэліў **Сінічын**.

Напрыканцы першага тайма бярозаўцы актывізаваліся, і двойчы з іх небяспечнымі пагрозамі спраўляўся **Шляхавой**. Пасля перапынку гульня стала сумнай – амаль не было падстаў для змены ліку на табло. Хіба што аднойчы меў добры момант **Валавік**.

19.10. Лакаматыў (В) – ЗЛіН 3:0, Граніт – МТЗ-РІПА 0:2.

1.	МТЗ-РІПА	63
2.	Лакаматыў (В)	61
3.	Смаргонь	53
4.	Граніт	48
5.	ЗЛіН	47

Мікіта ЛІСТАПАД.

ВІНШАВАНКІ

Віншуем **Вольгу і Юрыя Рубацкіх** з першай гадавінай сумеснага жыцця, а таксама Вольгу з днём нараджэння!!! *Сябры з ГА "ХСДМ".*

Любую **Рыму Казановіч** з Вілейкі віншуем з днём нараджэння. Здароўя, шчасця, грошай, поспехаў, павагі. *Дзеці, муж.*

Сяргея Андрэевіча Шыціка віншуем з 50-годдзем! Жадаем здароўя, шчасця, сямейнага дабрабыту. *Фаіна, Таня Каспяровічы з Маладзечна.*

З 20-годдзем віншуем **Андрэя Кляміціча**! Жадаем здароўя, шчасця, кахання, поспехаў у працы. *Фаіна, Таня Каспяровічы з Маладзечна.*

Маладзечанскі турклуб "Пілігрым" віншуе з днём нараджэння **Аляксея Корсака**, **Валянціну Зенаву**, **Міхаіла Есьмановіча**, **Аляксея Кушнарова**, **Вольгу Крыскевіч**, **Аляксандра Патаповіча**, **Яўгена Старыкава**, **Таццяну Сучкову**, **Мікалая Чыркова**, **Вольгу Няўзораву**. Жадае ім моцнага здароўя, шмат грошай, каб нейкую іх частку патраціць на цікавыя падарожжы.

Любую **Наталлю Цярэшка** віншую з першым снегам! Твая ўсмешка заўсёды сагравала мяне. Самы момант усміхнуцца! *Ад сябра.*

Кінатэатр «Радзіма»

24-26 кастрычніка.

"Маладажоны", ЗША, рамантычная камедыя, акрамя асоб да 16 год, — у 19.10 і 21.00

"Халк", ЗША, фантастычны баявік – у 17.00. 25 і 26 кастрычніка – у 14.30 і 17.00.

27 кастрычніка-2 лістапада.

"Перавозчык", ЗША-Францыя, баявік, акрамя асоб да 16 год, — у 17.00 і 19.00.

"Украсці Гарвард", ЗША, крымінальная камедыя – у 21.00.

Для дзяцей

25 і 26 кастрычніка. "Барток раскошны", ЗША, мультфільм – у 13.00.

Дыскатэка: для моладзі – у пятніцу і суботу ў 21.00, для школьнікаў старэйшых класаў – у суботу ў 18.00, для малодшых школьнікаў – у нядзелю ў 15.00.

Працуе бар. Камп'ютэрныя гульні.

Тэл. для даведак: 7-15-92, 7-06-30.

ЗНАЁМСТВЫ

Пазнаёмлюся з дзяўчынай 25-30 год для стварэння сям'і. Аб сабе 32/185, без ш/з. Маладзечна-6, п/п МС 0575894.

Мужчына 50 год жадае пазнаёміцца з жанчынай да 50 гадоў без дзяцей для стварэння сям'і. Маладзечна, глаўпаштамп, п/п НБ 2116234.

Табе не хапае цеплыні, разумення і проста чалавечага шчасця? Тады напішы мне. 48/165/65, прывабная, добрая. Маладзечна-4, п/д 508.

Мужчына 41/162/65 пазнаёміцца з жанчынай, згоднай на пераезд, можна з адным дзіцем. Вілейка-2, п/п МС 0315241.

■ ШАШКІ

Зачараваныя гульнёй

Сапраўднай самаадданай любві да мудрай народнай гульні з дзяцінства падпарадкаваў усё сваё жыццё Валянцін Праснякоў. Мне пашчасціла пазнаёміцца з гэтым маладым таленавітым юнаком, які падаваў вялікія надзеі яшчэ ў сярэдзіне далёкіх 60-х гадоў мінулага стагоддзя, калі сустрэўся на першынстве Вілейскага раёна па шашках. Ужо тады ён паказваў нядрэнныя веды ў тэорыі гульні, правільным і дакладным розыгрышы заканчэнняў.

Нарадзіўся Валянцін Дзям'яновіч 5 студзеня 1948 года ў пасёлку Партызанскі Вілейскага раёна ў сям'і рабочых шклогуты "Залессе". Па заканчэнні 11 класаў мясцовай сярэдняй школы і Маладзечанскага радыёвучылішча служыў у Савецкай арміі. Пасля дэмабілізацыі працаваў у Маладзечне на заводзе "Спадарожнік". З 1974 года – у Брэсце. У 1983 годзе выехаў з Беларусі, шмат падарожнічаў па былым СССР, канчаткова атабарыўся на Далёкім Усходзе ў горадзе Усурыйску.

Яшчэ школьнікам Валянцін удзельнічаў у шашачных конкурсах рашэнняў, якія праводзіліся рэспубліканскімі газетамі, пазней стаў шмат гуляць па перапісцы. У першым жа такім турніры выканаў першы спартыўны разрад, а затым і нарматыў кандыдата ў майстры спорту.

Некалькі разоў Праснякоў станавіўся пераможцам першынстваў Вілейскага раёна і Мінскай вобласці. У 1977 годзе заняў 2-е месца ў вочным чэмпіянаце БССР па рускіх шашках і стаў чэмпіёнам Беларусі па перапісцы ў 1981 годзе. Праз год у складзе зборнай каманды рэспублікі заняў 2-е месца ў VII завочным камандным чэмпіянаце СССР.

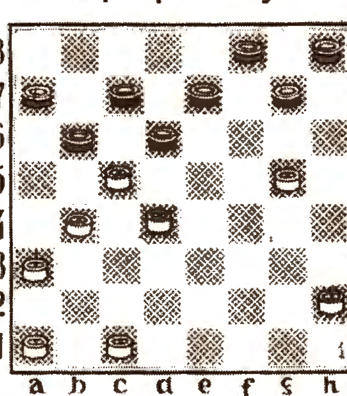
Калі жыў у Брэсце, вёў вялікую грамадскую работу па прапагандзе шашак, з'яўляўся вядучым адпаведнай рубрыкі ў абласной газеце "Заря". Прыцягнуў да завочнай гульні многіх шашыстаў, стаў пазней вядомым у гэтай галіне.

У гульнях за зборную Расіі стаў прызёрам каманднага чэмпіянату свету. Выйграў шэраг камерцыйных турніраў, выйшаў у фінал чэмпіянату Еўропы. Па выніку гэтых спаборніцтваў Валянціну Праснякову ў 1998 годзе было прысвоена званне майстра спорту Расіі, а таксама майстра ФМЖД (сусветная федэрацыя шашак), дзе ў спісе шашыстаў-завочнікаў, якія маюць міжнародныя званні, займаў 36-е месца з даволі высокім рэйтынгам. У 2000 годзе трагічна загінуў у самым росквіце творчых сіл.

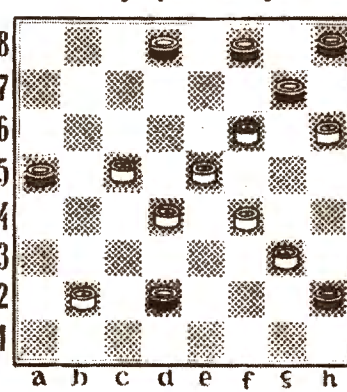
Спрабаваў сілы ў гэтым відзе спорту і яго малодшы брат Вячаслаў, дасягнуўшы ў майстэрстве ступені першага спартыўнага разраду.

А цяпер пазнаёмімся з творчасцю братоў Праснякоў.

Валянцін Праснякоў

Вячаслаў Праснякоў

У гэтай пазіцыі белыя робяць ціхі ход 1.g5-h6 і ў асноўным варыянце выйграюць з дапамогай замаскіраванага ўзору.

У белых ёсць узрыўная камбінацыя, якая прыводзіць іх да выйгрышу.

Жадаем творчых поспехаў і чакаем вашых адказаў!

Анатоль РОГАЧ, кандыдат у майстры спорту.

■ КОНКУРСЫ

Зарабі білеты ў кіно

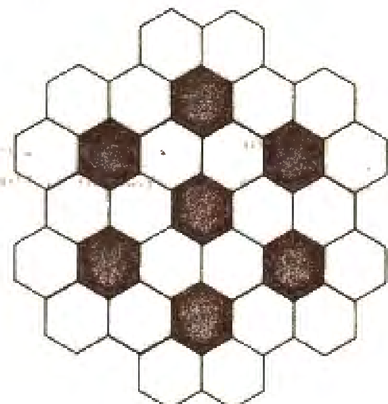
Вітаю вас! Мінулыя заданні здаліся многім вельмі простымі? Гэта цудоўна, што вакол нас столькі разумных людзей! На гэты раз пісьмы з правільнымі адказамі прыслалі **С.А Шырокава, Т.Н Аўдзеенка, Н.У.Літвіновіч, Галіна Ракуцька з Чысці, Таццяна Пашкевіч, Юрый Юхневіч, Аляксей Шчасны, Вікторыя Ладзята, Людміла Кендыш, Вольга Палівода** з Маладзечна. Дзякуй Мікалаю Валынцу з Вілейкі, які таксама даслаў нам свае адказы, але ж правільным там быў толькі адзін.

Правільныя адказы:

1. Дзвюма замежнымі мовамі валодае 68 чалавек. 2. Слоік каштуе 500 рублёў, а сок 9500 рублёў, такім чынам агульны кошт 10 тысяч рублёў.

І, нарэшце, пяцёрка прызёраў. У яе трапілі **Галіна Ракуцька, Аляксей Шчасны, Таццяна Пашкевіч, Т.Н. Аўдзеенка, Н.У Літвіновіч**. Віншую! **Ігару Сільвановічу**, які дапамагаў мне мінулы раз вас азадачваць, таксама дастаецца прыз. Калі ласка, заходзьце да нас ў рэдакцыю за білетамі.

На гэты раз азадачваць у рубрыцы "Конкурсы" будзе Аляксей Шчасны з Маладзечна. Спадзяюся, што ў вас знойдзецца час паламаць галаву над наступным заданнем:

Вакол зафарбаваных шасцікутнікаў трэба расставіць лікі ад 1 да 24 так, каб пасля складання кожных шасці лікаў атрымлівалася сума, роўная 75.

Чакаю вашых адказаў да наступнага аўторка (28 кастрычніка) уключна. А цікавыя прапановы і парады прымаюцца з панядзелка па пятніцу з 8.00 да 17.00 гадзін без перапынку на абед. Будуць разыграны 8 білетаў.

Чытачоў азадачвала Аксана КУЛЕЎНІЧ.

■ БЯСПЕКА РУХУ

Пешаходы трапляюць пад колы

З надыходам восені склалася вельмі благая абстаноўка з бяспекай руху. Толькі за выхадныя, з 10 па 12 кастрычніка, зарэгістравана 20 дарожна-транспартных здарэнняў. 6 чалавек загінула, 15 паранена.

12 кастрычніка каля 20 гадзін невядомы на неўстаноўленай пакуль аўтамашыне наехаў на маладзечанку Г., якая паблізу "Электрамодуля" ва неўстаноўленым месцы пераходзіла Вялікі Гасцінец. На гэтым месцы адсутнічала вулічнае асвятленне, што, канечне, спрыяла здарэнню.

У гэтыя пахмурныя дні, калі недастатковая бачнасць, мокрая праезная частка дарогі, туман, пачасціліся дарожна-транспартныя здарэнні. Большая частка аварый адбываецца ў другой палове сутак з удзелам самых безабаронных удзельнікаў руху – пешаходаў. Згодна з Правіламі дарожнага руху, яны абавязаныя хадзіць па тратуарах, пешаходных або веласіпедных дарожках або абочынах, а ў выпадку іх адсутнасці – па краі праезнай часткі насустрач руху транспарту. Пры адсутнасці ў зоне бачнасці пераходу або скрыжавання – пераходзіць дарогу пад прамым вуглом на ўчастку, дзе яна добра праглядаецца ў абодва бакі, пераканаўшыся, што пераход не з'яўляецца небяспечным.

Уладзімір ЛУКАШЫК.

■ ІМЯНІНЫ

24 кастрычніка
Праваслаўныя: Зінаіды, Піліпа, Феафана.
Каталіцкія: Антона, Марціна, Рафала.
25 кастрычніка
Праваслаўныя: Амфілоха, Івана, Кузьмы, Марціна.
Каталіцкія: Дар'і, Баніфата, Пятра.
26 кастрычніка
Праваслаўныя: Веньяміна, Карпа, Мікіты.
Каталіцкія: Дзімітра, Люцыяна, Эварыста.
27 кастрычніка
Праваслаўныя: Праскоўі, Мікалая, Назара, Пратаса, Селівана.
Каталіцкія: Сабіны, Вінцэнта, Земавіта, Пятра.
28 кастрычніка
Праваслаўныя: Івана, Лук'яна, Яфіма.
Каталіцкія: Антона, Тадэвуша, Шымана.
29 кастрычніка
Праваслаўныя: Лонгіна.
Каталіцкія: Міхала, Нарцыза, Тодара, Яцка.
30 кастрычніка
Праваслаўныя: Андрэя, Антона, Анфіма, Дзям'яна, Кузьмы, Лазара, Лявона.
Каталіцкія: Альфонса, Пшыбыслава, Пшэмыслава, Эдмунда.

Купон 43

рэгіянальная газета

да рубрык «Віншаванкі» і «Знаёмствы». Бясплатна змяшчаюцца тэксты аб'ёмам да 15 слоў. Ананімныя купоны не разглядаюцца. Пішыце, калі ласка, разборліва.

тэкст

прозвішча, імя, адрас (не для друку)

Звярніце ўвагу

Шаноўныя чытачы, калі вы хочаце павіншаваць знаёмых, блізкіх, то высылайце купон з разборліва напісаным тэкстам загадзя. Указвайце дату публікацыі – газета выходзіць па пятніцах. Бясплатна прымаюцца віншаванкі аб'ёмам да 15 слоў, якія паступілі ў рэдакцыю да аўторка ўключна. Зрабіце прыемнае сваім блізкім – павіншуйце іх праз газету!

Калі вы хочаце размясціць аб'яву аб знаёмстве, калі ласка, указвайце адрас да запатрабавання і нумар дакумента ўладальніка. Бясплатна змяшчаюцца аб'явы аб знаёмстве аб'ёмам да 15 слоў. Публікуюцца па чарзе. Па-за чаргой – платна. Жадаем знайсці сваё шчасце!

ТРАНСПАРТ

ПРАДАМ

• Аўтамабілі з першых рук! (Германія), комплекс паслуг па куплі аўто. Вашы затраты будуць зведзены да мінімуму. Т. у Вілейцы 54246.
• А/м з Германіі пад заказ, нізкія цэны. Т. (8-029) 6417853.
• Аўдзі-100, 1986 г.в., 2,0Д. Т. у Смаргоні 36592.
• Аўдзі-100, 1983 г.в., 1,9 к, добры стан, з/ч Мерсэдэс-123. Т. у Маладзечне 40222, (8-029) 6640222.
• Аўдзі-100, 1986 г.в., 2,0Д, дызель, сіні металік, 1780 у.а.; рэдуктар задняга маста МАЗ-500, новы, 120 у.а. Т. (8-029) 6758894.
• БМВ-318і, 12.1990 г.в., універсал; гараж у ГБК-2. Т. у Вілейцы 58939.
• БМВ-318і, 1986 г.в. Т. у Маладзечне 41363.
• ВАЗ-2101 па запчастках. Т. у Вілейцы 46465.
• ВАЗ-21013, 1986 г.в., выдатны стан, Бельгія. Т. у Маладзечне 61187.
• ВАЗ-21013, 1981 г.в., 500 у.а. Т. у Вілейцы 46374.
• ВАЗ-2104, 1994 г.в., чырвоны, 1500, торг. Т. у Маладзечне 77973.
• ВАЗ-21053, 1995 г.в., л/д R-14. Т. у Вілейцы 57573.
• ВАЗ-21061, 1985 г.в., бэжавы. Т. у Смаргоні 36967.
• ВАЗ-21063, 1986 г.в., выдатны стан, вішня, салон Форд, 1100 у.а. Т. у Вілейцы 51825, (8-029) 6632154.
• ВАЗ-21063, цана дагаворная. Т. у Вілейцы 55223 (пасля 18.00).
• ВАЗ-2107, 1989 г.в., ВАЗ-2108, 1991 г.в., на запчасткі цалкам. Т. у Маладзечне 50650, 75321.
• ВАЗ-2107-09, з малым прабегам, пасля 2000 г.в. Т. у Мядзеле 54640.
• ВАЗ-21094, 1994 г.в. Т. у Ашмянах 35355 (увечары).
• Вольву-440, 12.1992 г.в., 1,8і, ц/з, г/у, э/люк, кар. фар, фаркоп; Форд Сіеру, 11.1991 г.в., 1,6і, ц/з, л/д, серворуль, фаркоп, месяц у РБ, выдатны стан. Т. у Маладзечне 65815, (8-029) 6391787.
• ГАЗ-66, 1983 г.в., 300 у.а. Т. у Вілейцы 54920.
• Гольф-3, 1994 г.в., 1,6Б, цёмна-сіні, навароты. Т. (8-029) 6663633.
• Мазду-626, 1988 г.в., 1,8Б, выдатны стан, 1750 у.а. Т. у Вілейцы 69297.
• Мазду-626, 1994 г.в., 2 TDI, хэтчбэк, э/пакет, сігналізацыя. Т. у Вілейцы 35245, (8-029) 6157245.
• **МАСКВІЧ-2140**, 1984 г.в., добры стан, торг. Т. (8-029) 7749886.
• М-2140, 1987 г.в., 180 у.а.; М-412, 200 у.а. Прадам Масквіч па з/ч Т. у Маладзечне 36525, (8-029) 7736525.
• М-2140 па з/ч. Т. у Маладзечне 70132.
• Мерседэс Бэнц, 1985 г.в., 300 ТД, 126 кузаў, блакітны + дыскі (4) на 15; салон; крылы, на ходу, патрабуецца кузаўны рамонт, 1700 у.а. Т. у Маладзечне 90246, (8-029) 7788246, 7799246.
• Міцубісі Кольт, 1994 г.в., 1300 см³, г/у, чорны, з Германіі, 2700 у.а.; пральную машыну-аўтамат; КТ "Віцязь"; пыласос AEG; GSM "Panasonic-93". Т. у Маладзечне 37100, (8-029) 6937101.
• Міцубісі Спай Вагэн, 1991 г.в., дызель 1/8, ц/з, шэры металік, цана дагаворная. Т. у Мядзеле 38420.
• Нісан Ванет, 1993 г.в., 2,0Д, грузавы, 2900 у.а.; ФВ Джэту-1, 1984 г.в., 1,6Б, 800 у.а. Т. у Вілейцы 45201, (8-029) 6407619.
• Нісан Прэм'еру, 1992 г.в., 2,0 дызель, хэтчбэк, серабрысты металік. Т. у Вілейцы 53093.
• Нісан Прэм'еру універсал, 1994 г.в., 2,0 мона, э/п, ц/з, г/у, АБС, падагрэў сядзення, 3 дні з Германіі, без праблем. Т. (8-029) 6665458.
• Нісан Сані, 1992 г.в., 2,0 дызель. Т. у Вілейцы 33394.
• **ОПЕЛЬ АМЕГУ**, 1988 г.в., 2,0і, тэрмінова. Т. у Маладзечне 77202, 31004.
• Опель Аскону, 1983 г.в., 1,6 бензін. Т. у Маладзечне 31528 (з 21.00 да 22.00), (8-029) 6418414.
• Опель Астру універсал, 1992 г.в., 1,4Б. Т. у Маладзечне 32126, (8-029) 6732126.
• Опель Астру, 1992 г.в., 1,4Б. Т. у Вілейцы 56562.
• Опель Астру, 1992 г.в., 1,4 мона, 3-дзверны, серабрысты. Т. (8-029) 7747054.
• Опель Кадэт, 1990 г.в., 1,4і. Т. у Маладзечне 64044 (увечары).
• Опель Кадэт, 1982 г.в., 1,3Б, 500 у.а., торг. Т. у Маладзечне 69376.
• Опель Рэкорд Караван, 1983 г.в., 2,3Д, 700 у.а., торг. Тэрмінова. Т. у Маладзечне 30807.
• Пэжо-309, 1993 г.в., 1,2Б, з Германіі, нядорага. Т. у Маладзечне 40414.
• Рэно Лагуну, 1994 г.в.; Рэно-21, 1990 г.в. Т. (8-029) 7621712.
• Рэно Лагуну, 1994 г.в., 2,0і; Опель Кадэт, 1986 г.в., 1,6Д. Т. у Маладзечне 41297, (8-029) 7639732.
• Рэно-19, 1991 г.в., 1,9 ТД, ц/з, сігналізацыя, 1850 у.а. Запчасткі да ГАЗ-24. Т. (8-029) 7612394.
• Сеат Ібіцу, 1991 г.в., 1,7Д, 3-дзверны, цана дагаворная. Т. у Вілейцы 56258, 32464.
• УАЗ-452, на ходу, магчыма на з/ч. Т. у Валожыне 54681.
• ФВ Гольф, 1984 г.в., 1,6Б, г/у, выдатны стан, 3-дзверны, 1150 у.а. Т. у Вілейцы 57298, (8-029) 7619842.
• ФВ Гольф, 1987 г.в., 5-дзверны, 1,8Б, выдатны стан, 1650 у.а. Т. у Маладзечне 62353, (8-029) 7619685.
• ФВ Гольф, 1985 г.в., 1,6Д, 3-дзверны, 1300 у.а.; ФВ Гольф, 1986 г.в., 1,3Б, 3-дзверны, 1300 у.а. Т. у Вілейцы 57293, (8-029) 7792380.
• ФВ Джэту, 1988-89 г.в., у выдатным стане, 1900 у.а., торг. Т. у Маладзечне 64602.
• ФВ Джэту, 1986 г.в., добры стан, 1,6D. Т. у Вілейцы 33753, (8-029) 7633753.
• ФВ Каравелу, 1989 г.в., 1,6D, 8 месяцаў. Т. (8-029) 6659126.
• ФВ Пасат, 1985 г.в., 1,3Б; Опель Вектру, 12.1991 г.в., 2,0Б, люкс; прычэп да легк. а/м. Т. у Маладзечне 34054, (8-029) 7607702.
• ФВ Пасат універсал, 10.1996 г.в., 1,6Д, серабрысты металік, люк, 5КПП, 1650 у.а. Т. у Вілейцы 58556.
• ФВ Пасат В-3 універсал, 1,8Б, выдатны стан. Т. у Вілейцы 58462.
• ФВ Пасат універсал, 1990 г.в., 1,6 ТД. Т. у Маладзечне 52060, (8-029) 6352060.
• ФВ Пасат В-4, 1994 г.в., 2,0Б; ФВ Вейто, 1997 г.в., 1,9 TDI, усе навароты, акрамя скуры, 1 месяц у РБ, гума зімовая, CD-магнітола. Т. (8-029) 6733721.
• ФВ Т-2, 1985 г.в., дызель, грузапасажырскі; Форд Транзіт, 1991 г.в., дызель, грузапасажырскі; Сеат Таледо, 1993 г.в., бензін. Т. у Вілейцы 53905, 53779.
• ФВ Транспарцёр, 1994 г.в., 1,9 ТД, доўгая база, у добрым стане. Т. (8-029) 6512401.
• Форд Мандэо, 1994 г.в., 1,6. Т. у Вілейцы 33394.
• Форд Сіеру, 1985 г.в., бензін, 1100 у.а. Т. у Вілейцы 59433.
• Форд Сіеру, 1984-89 г.в., 2,3D, запчасткі. Т. у Маладзечне 31709, (8-029) 7651298.
• Форд Сіеру, 1992 г.в., 1,8Д, седан, шэры металік; ц/з, добры стан. Т. у Валожыне 58505.
• Форд Скорпіё, 2,0 карбюратар, нядорага. Т. (8-029) 7611553.
• Форд Скорпіё, 1991 г.в., 2,5 TD, 2550 у.а. Т. у Вілейцы 51272.
• Форд Скорпіё універсал, 1995 г.в., ёсць усё. Магчымы абмен. Т. у Вілейцы 58844, (8-029) 7603867.
• Форд Скорпіё, 1987 г.в., 2,4 И, белы, АВС, э/шклопад'ёмнік, люк, фаркоп, 1200 у.а. Т. у Вілейцы 32819.
• Форд Скорпіё, 1988 г.в., 2,4і, узмацняльнік руля, ц/з, люк, фаркоп, у выдатным тэхнічным стане, без прабегу. Т. у Маладзечне 34297.
• Форд Транзіт, 1986 г.в., 2,5D; Мерседэс-123, 2,0D. Т. (8-029) 7763044.
• Форд Транзіт, 1982 г.в., 2,5Д, новая гума, капрамонт рухавіка, 900 у.а., торг. Т. (8-029) 7741483.
• Форд Эскорт універсал, 1993 г.в., 2500 у.а., торг. Т. (8-029) 7740083.
• Хундай Акцэнт, 12.1994 г.в., ёсць опцыі. Т. у Вілейцы 32385.
• Хундай Поні, 1992 г.в., ц/з, э/п, белы, 1600 у.а. Т. у Маладзечне 51735, 26363.
• Хундай Санату, 1991 г.в., 2,0і, 16V, г/у, эл/п, АВС, сігналізацыя. Т. (8-029) 6400359.
• М/а Мерседэс-407, грузавы, 1980 г.в., 2,4 аб'ём, дызель. Т. (8-029) 6877017.
• М/а Мерседэс-309D, 1988 г.в., 3,0D, грузавы, высокі, доўгі, са Швецыі, без прабегу па РБ. Т. (8-029) 6698096.
• М/а Рэно Трафік, 1988 г.в., 2,1Д, грузавы, сіні, 1650 у.а., торг. Т. у Вілейцы 35326, (8-029) 7601376.
• Матацыкл К-750. Т. у Маладзечне 68445 (пасля 18.00).
• Фіят Тэмпру універсал, 1992 г.в., 2,0 л. бензін, г/у, э/п. Т. у Маладзечне 54401, (8-029) 7765897.
• Сеат Таледо, 1992-93 г.в., сіні металік, 1,8 мона, усё, акрамя скуры і клімы, л/д, 3100 у.а., торг. Т. (8-029) 7780379.
• Сеат Ібіцу, 1991 г.в., 1,2і, 1250 у.а., торг. Т. у Маладзечне 30675, (8-029) 7736995.
• Міцубісі Лансэр, 1994 г.в., 1,6і, поўны э/пакет, 3000 у.а., торг, 1 месяц у РБ. Т. у Маладзечне 36565, (8-029) 7732830.
• ФВ Пасат, 1992 г.в., 1,9 ТД. Т. у Маладзечне 63598.

ІНШАЕ

• 5КПП да Аўдзі-100, 1985 г.в., 1,8 карб. Т. у Вілейцы 53093.
• Запчасткі да Опель Рэкорд, 1986 г.в., 2,0і. Т. у Маладзечне 71519, (8-029) 7729819.
• Запчасткі да ФВ Гольф. Т. (8-029) 6470371.
• Запчасткі Аўдзі-100. Т. у Маладзечне 75693, (8-029) 6438913.
• Запчасткі на матаблок і Луаз. Т. у Маладзечне 36538, (8-029) 6636538.
• Прычэп Белаз, новы. Т. (8-029) 6675843.
• Рухавік ФВ, 1,6Д, з/ч да яго. Т. у Маладзечне 99625, (8-029) 6394436.

КУПЛЮ

• **ІНШАМАРКУ**, 1984-95 г.в., магчыма з дэфектамі. Т. у Маладзечне 36667.
• ФВ, 1985-88 г.в., для сябе. Т. (8-029) 7745227.
• Запчасткі новыя ЗАЗ – 30 л., 40 л., Луаз, рухавік Масквіча б/у, магчыма няспраўны, нядорага. Т. (8-029) 6636538.
• Дакументы на ФВ Пасат В-2. Т. у Маладзечне 75693, (8-029) 6438913.
• Прычэп да легкавога аўтамабіля б/у. Т. у Вілейцы 33184 (пасля 18.00).
• **РУХАВІК ФВ** 1,6 ці 1,7D. Т. (8-029) 7790822.

НЕРУХОМАСЦЬ

ПРАДАМ

• 1-пакаёвую кватэру 1/2 паверх. у Маладзечне па вул. Машэрава, 39,6/17,3/8,9, с/в раздзельны, тэлефон. Т. (8-017) 2364029.
• 2-пакаёвую кватэру ў Маладзечне, вул. Б.Хмяльніцкага, 1 паверх, з тэлефонам. Т. (8-029) 6828586.
• 2-пакаёвую кватэру, 80 км ад Мінска, побач Вілейскае вадасховішча. Т. у Вілейцы 63332.
• 2-пакаёвую кватэру ў Вілейцы, р-н "Зенит". Т. у Вілейцы 59331.
• 3-пакаёвую кватэру, дачу. Т. у Вілейцы 32291 (службовы), 53796 (хатні).
• 3-пакаёвую кватэру ў Вілейцы, 74,1 м²/43,5 м². Т. у Вілейцы 51132, (8-029) 6651132.
• 3-пакаёвую кватэру ў цэнтры Маладзечна, 3/9/36/56; гараж у кааператыве №2; дачу ў Плёсах. Т. у Маладзечне 60960, (017) 2516589.
• 4-пакаёвую кватэру ў цэнтры Мядзела, нядорага. Т. у Мядзеле 54727.
• Гараж ГБК-2. Т. у Вілейцы 56573 (пасля 18.00).
• Гараж ЖБК-2 (без ямы). Т. у Вілейцы 55418.
• Дом 2-павярховы ў Вілейцы, каля вадасховішча. Т. у Вілейцы 32460.
• Дом драўляны в. Снежкава, ходзіць гарадскі аўтобус. Т. у Маладзечне 65716.
• Дачу новую, 20 км ад Маладзечна, в. Алянец, бераг Віліі, сасновы бор, 2 узроўні, цокаль. Т. у Мінску (017) 2882896, 2190635.

КУПЛЮ

• 1-пакаёвую кватэру ў Вілейцы ці Маладзечне. Т. у Вілейцы 57560.
• 2-, 3-пакаёвую кватэру ці дом. Т. у Вілейцы 32401.
• 3-пакаёвую кватэру ў Вілейцы ў новым цагляным доме. Т. у Маладзечне 33963.

МЯНЯЮ

• Дом на кватэру ў Маладзечне. Т. у Маладзечне 32812.

ЗДАМ

• Гараж у Маладзечне па вул. Чайкоўскага. Т. у Маладзечне 69661.

НАЙМУ

• Гараж у кааператыве №4. Т. у Вілейцы 57550.

ПАСЛУГІ

ДЛЯ МАЛАДЫХ

• **"МУЛЕН РУЖ"** пракат вясельнай і вячэрняй моды. Вэлюм у падарунак. Вяночкі, ручнікі. Ліц. №04599 Белбытсаюза да 18.10.2004 г. Т. у Маладзечне 39293, (8-029) 6339293.
• Вясельна-вячэрні салон "Надзея". Вялікі выбар. (Ліц. №03204 БДААБАН 30.11.2001-30.11.2006). Маладзечна, вул. Будаўнікоў, 15а (Дом быту). Т. 67877, (8-029) 7739308.
• Вясельныя, вячэрнія ўбранні. Вялікі выбар. Т. у **ВІЛЕЙЦЫ** 55513, (8-029) 6655513. Ліц. №04123 ад 24.04.2007 г. БелБыт.
• Вясельна- вячэрні **САЛОН "МІЛЭДЗІ"**. Вялікі выбар убранняў і аксесуараў. Ліц. №03576 БДААБАН 31.01.2002-31.01.2007. г. Маладзечна, вул. Буйніцкага, 30 (р-н СШ №7). Т. 77382, (8-029) 7729148.
• "Лілія" прапануе вясельныя і вячэрнія ўборы. г. Маладзечна, вул. Валынца, 9. Т. 74812, (8-029) 6418594.
• **ПРАКАТ ЗОІ ІВАНАЎНЫ** прапануе вялікі выбар вясельных і вячэрніх сукенак. Сукенка для маці нявесты – бясплатна. Аксесуары для нявесты – бясплатна. Ліц. №03716 да 13.08.2004 г. Т. у Маладзечне 50825.
• **НОВЫ САЛОН "КАЦЯРЫНА"**. Усё, што неабходна для вяселля. Вясельныя і вячэрнія ўборы, касцюмы, біжутэрыя, аксесуары, колцы на а/м і многае іншае. Маладым падарункі, вялікія скідкі. г. Маладзечна, вул. Драздовіча. Т. у Маладзечне 54587, (8-029) 6307319 з 10.00 да 19.00.
• У вясельным салоне "Раксалана" самыя нізкія цэны. Гасцініца "Маладзечна", 1 паверх. Т. 71676. Ліц. №00582 да 04.06.2004 г.

ГРУЗАПЕРАВОЗКІ

• А/м 20 т., тэнт, 82 м³, РБ-СНД. Ліц. АЕ №1-4095 па 09.04.2005 г. Т. у Маладзечне 50055, (8-029) 6733479.

ІНШЫЯ ПАСЛУГІ

ад вытворцы
СТАЛЬНЫЯ ДЗВЕРЫ
без выхадных
☎ (01773) 31400
(8-029) 6564305

• **БУДАЎНІЧЫЯ РАБОТЫ. Т. У МАЛАДЗЕЧНЕ 34961.**
• Выканаю кантрольныя работы па вышэйшай матэматыцы. Т. у Маладзечне 52541.
• Кантрольныя работы па вышэйшай матэматыцы (усе раздзелы). Т. у Маладзечне 75047.
• Набор і раздрукоўка тэкста. Пошук у Інтэрнэце. Т. у Маладзечне 52042, (8-029) 7657885.
• Пракат гульнявых прыставак "Sony PS", "Sega DC", арэнда відэаплэера, электрадрылі. Дастаўка. Ліц. ББС №01796 ад 8.05.2001 г. да 8.05.2006 г. Т. у Маладзечне 39379.
• **РАМОНТ ТЭЛЕВІЗАРАЎ**. Выезд на раён. Свід. №600103031 ад 2.12.2002 г., Мінск, ОІК. Т. у Вілейцы 53462.
• **РАМОНТ ТЭЛЕВІЗАРАЎ**. Т. у Маладзечне 76738.
• Рамонт, разблакіроўка, русіфікацыя, аксэсуары, продаж мабільных тэлефонаў. Т. у Маладзечне 71519, (8-029) 7729819.
• Зняцце ўсіх відаў псоты па фотаздымку, пазбаўленне ад п'янства, лішняй вагі, бясплоддзя. Карэкцыя ўсіх відаў сітуацый. Пасвед. №192256043 МТіК ад 24.07.2002 г. Т. у Вілейцы 58513, (017) 2434391 (9.00-21.00).
• Шліфоўка падлогі, паркет, ламінат, сайдынг. Т. у Маладзечне 62530, 54184 (увечары).

РОЗНАЕ

ПРАДАМ

БУД. МАТЭРЫЯЛЫ

• Блокі ГЗС. Дровы. Дастаўка. Т. у Маладзечне 66534, (8-029) 6362559.
• Ліст ацынкаваны. Форма аплаты любая. Т. (8-029) 6650588.
• Пластыкавыя шклопакеты. Нядорага. Устаноўка. Т. (8-029) 6850232.

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

• Т-40, на ходу, з дакументамі, 1300 у.а.; Т-25, на ходу, з дакументамі, 1200 у.а. Т. у Вілейцы 57814, (8-029) 7615611.

БЫТАВУЮ ТЭХНІКУ

• Электрапліту, б/у. Т. у Маладзечне 36565.
• Газавыя пліты (Брэст-1457), б/у, у добрым стане, нядорага. Т. у Вілейцы 57040.
• Маразільнік "Мінск-131", б/у, у добрым стане. Т. у Маладзечне 67643.
• Пральны аўтамат; відэамагнітафон, б/у. Т. у Вілейцы 58108, (8-029) 7615726.
• Пральную машыну "Волна 2М", б/у. Т. у Вілейцы 58162.
• Стэрэавідэамагнітафон, тэлевізар 72 см, б/у. Т. у Вілейцы 45376.
• Халадзільнік "Атлант"; дыван 2,5х3,5, б/у, у добрым стане. Т. у Вілейцы 53002 (пасля 18.00).
• Халадзільнік "Саратов", б/у, нядорага. Т. у Маладзечне 39484.
• Халадзільнік "Мінск-16Е"; дзіцячую імпартную каляску; каляровы тэлевізар; жаночае скуранoе і футравае паліто 46-50 р. – усё б/у. Т. у Маладзечне 60718.

МЭБЛЮ

• **МЭБЛЮ РБ**. Офісную мэблю. Дастаўка. Ліц. № 260 РВК да 23.08.2007 г. Т. у Вілейцы 53829, (8-029) 6313007.
• **МЭБЛЯ РБ ПАД ЗАКАЗ**. Кухні, шафы-купэ па індывідуальным праекце. У тым ліку крэдыт 10,5% гадавых. Дастаўка. Зборка. Т. у Вілейцы 56382, (8-029) 6656382. Ліц. №245 Вілейскага РВК 6.08.2002-6.08.2007. Ліц. №05264 БДААБАН 14.10.2002-14.10.2007.
• Кухню "Хозяюшка", 9 прадметаў, выдатны стан. Т. у Вілейцы 57345.
• Мяккі куток; веласіпеды; пальму штучную; звар. апарат 220В. Т. у Маладзечне 99663.
• Секцыі "Заслаўе", "Іпуць" і інш., мяккія куткі, канапу-ложкі 1,5-2-спальныя, тахту 1,5- і 2-спальныя; шафы 2-дзверныя. Усё у добрым стане, нядорага, трошкі б/у. Т. У Вілейцы 57040.

ЖЫВЁЛУ

• Жарэбчыка, 3 гады, рабочы, Вілейскі р-н. Т. у Маладзечне 31611.
• Жарабя, 7 месяцаў. Т. у Маладзечне 23400.
• Кабана. Т. у Вілейцы 33277.
• Карову цельную, нядорага, у Любані. Т. у Вілейцы 45376.
• Карову, в. Рубань. Т. у Вілейцы 67293.
• Карову, 5 гадоў. Т. у Вілейцы 32687.
• Карову, 3 гады, цельная, тэрмінова, в. Куранец, вул. Папаніна, 36. Т. у Вілейцы 46322.
• Шчанятаў нямецкай аўчаркі (радаслоўная, кляймо). Т. у Маладзечне 34543, (8-029) 7747382.
• Шчанятаў ратвейлера. Т. у Вілейцы 35245, (8-029) 6157245.
• Шчанятаў нямецкай аўчаркі з добрай радаслоўнай. Т. у Мядзеле 43206.

ІНШАЕ

• CD-прайгравальнік "Тэхнікс" AC S90. Т. (8-029) 6659126.
• Sony PS плюс руль, педалі, 2 джойсцікі, шмат дыскаў, эмаль новая, 100 у.а. Т. у Маладзечне 37376, 37362.
• **АКНО**. Т. у Маладзечне 61345, (8-029) 6421724.
• Дзверы – 2 шт. (дубовы шпон) туалет + ванна; узмацняльнік + 2АС. Т. у Маладзечне 63927.
• Зруб 8х10, тэрмінова. Т. у Вілейцы 42349.
• Камп'ютэр Р-1 – от 100 у.а., Р-2 – от 200 у.а. Т. у Маладзечне 52391, (8-029) 7741956.
• Камп'ютэр "Pentium I-III", 32-256 ОЗУ, 1-30 Gb HDD, 1-64 Mb відэа, CD-ROM, гук, кл/м, SVGA, дзёшава, прывязу. Т. (8-029) 6689664.
• Касавы апарат "Sharp" ER-A250RF. Т. у Маладзечне 73830.
• Касавы апарат "КСАТ-02" для транспарту. Т. у Вілейцы 42367.
• Ноутбук "Тошыба-486"; сотавы тэл. "Соні J-5". Т. у Вілейцы 58509, (8-029) 7615556.
• **ПОМНІКІ** з мармуровай крошкі. Якасць, рэальныя цэны. г. Маладзечна, вул. Бухаўшчына, 58 (каля Палаца культуры). Т. у Маладзечне 70656.
• Спадарожнікавую сістэму (рускамоўныя каналы). Т. (8-029) 6668395.
• Узмацняльнік да радыётэлефона "Senao", "Sanyo", "Harwest". Т. у Маладзечне 62771, (8-029) 6658022.
• **ЦУДА-ПЕЧКУ** для абаграву і прыгатавання ежы, на салярцы – 120 г на 1 гадзіну працы. На калгасным рынку ў Маладзечне ці па тэл. 70448, (8-029) 6574276, (8-029) 7650448.
• **ЧЭКІ "ЖЫЛЛЁ"** для прыватызацыі. Правільнае афармленне, нядорага. Т. (8-029) 6650035, (017) 2995567.
• Швейную машынку "Зінгер" нажную. Т. у Вілейцы 54582.
• Швейную машыну "Текстима", 350 у.а. Т. у Вілейцы 56368.

АAT «Белтрансюнион»
Знайдзі дзешавей!!!
Камп'ютэры, камплектуючыя, перыферыя, **папера, канцтавары**.
Т. у Маладзечне 68539, (8-029) 7611268.
Т. у Мінску 2324080, 2399931.

РУВП «Завод ЖБВ» рэалізуе саджанцы пладова-ягадных і дэкаратыўных культур.
Адрас: **Маладзечна, вул. Чайкоўскага, 24,**
тэл.: **71023, 75044** (маркетынг).

Впервые в Молодечно!
Сеть Минских магазинов
«Планета Секонд Хенд»
Большой выбор одежды
на огромных площадях.
Молодечно, В.Гостинец, 75.
Выходной – воскресенье.
Для оптовиков свыше 10 кг
тел. **(8-029) 6398332.**

• Шкуркі нутрыі вырабленыя. Т. у Маладзечне 34054.
• Радыётэлефон далёкага і бліжняга радыусу. Т. (8-029) 7766920.
• Сотавы тэлефон. Т. (8-029) 7766920.

КУПЛЮ

• Трактар МТЗ-80, 82, пагрузчык 3,2 т. Т. у Маладзечне 41076, (8-029) 7615157.
• Т-25. Т. (8-029) 7603076.
• **АНТЫКВАРЫЯТ**, старадаўнюю мэблю, рэчы, манеты да 1917 года, знакі. Т. (8029) 7764214.
• Буйную рагатую жывёлу, свіней на мяса. Т. у Маладзечне 32936 (увечары).
• Выключацель АВМ, ВА, А, АЕ, АП, кантролер ККТ-61, 62, РВО-10, гідраштурхач, кантактар, пускальнік, рэле, КУ-701 і інш. Т. у Маладзечне 39124.
• **ГУМУ (4 КОЛЫ, МАГЧЫМА З ДЫСКАМ) ДА ТРАКТАРА МТЗ-82. Т. У МАЛАДЗЕЧНЕ 70483, (8-029) 6514283.**
• Кабылу укормленую. Т. (017) 2642417, (8-029) 7656824.
• Каней укормленых. Т. у Ашмянах 39552.
• Печку на кунг (дызельную, штатную). Т. (8-029) 7741483.
• **ФОТААПАРАТЫ**, аб'ектывы, гадзіннікі, грамафоны, **АБРАЗЫ**, **МЭБЛЮ**, фарфор і іншыя старадаўнія рэчы. Т. у Маладзечне 65542, (8-029) 6564854.
• Чэкі "Жыллё". Т. (8-029) 6343339.
• **ШКУРКІ ЧАРНАБУРКІ**. Т. у Мядзеле 50661.
• Шкуры дзікіх жывёл: лісы, янота, куніцы і інш. Т. у Маладзечне 34356, (8-029) 6634356.
• **СОТАВЫ** тэлефон, аксесуары. Т. (8-029) 7764214.
• Старажытныя рэчы, манеты, кнігі, статуэткі і інш. Т. (8-029) 7766920.

ПАТРАБУЮЦЦА

• Арганізацыі на работу патрабуюцца: будаўнікі, плітачнік, тынкоўшчык-маляр. Аплата здельная. Т. (017) 2513714, 2605885.
• Запрашаем на работу будаўнікоў, вадзіцеляў, токараў, слесараў, станочнікаў і рабочых іншых спецыяльнасцяў. Мінск. Жыллё. Т. (8-029) 6260612.
• **МАСКОЎСКАЙ АРГАНІЗАЦЫІ** "Інвестрой" патрабуюцца рабочыя будаўнічых спецыяльнасцяў, рознарабочыя. Даецца жыллё, харчаванне, рэгістрацыя. Т. (8-029) 6595970.

ШУКАЮ РАБОТУ

• М/а 2 т. шукае работу. Т. у Маладзечне 52325.
• М/а 7+1 месца шукае работу. Беласток. Магчыма аднаразовую. Т. (8-029) 6965929.

ІНШАЕ

• Вазьму шлюб з чалавекам, які жадае выехаць у **ЗША**. Т. у Маладзечне 51861, (8-029) 7604181.
• Вазьму спадарожнікаў у Германію, Галандыю. Дапамагу ў транспарціроўцы аўтамабіля з гэтых краін. Т. (8-029) 7655744.
• Прадстаўлю вашы інтарэсы ў рэгіёне. Выканаю даручэнні. Т. у Вілейцы 59144.

Марыі Мар'янаўне Кулік і сям'і. Дарагая Марыя, Алег, Жэня і Лёша! Прыміце нашы шчырыя спачуванні з прычыны нечаканай трагічнай смерці вашага бацькі, цесця, дзядулі.
Манцэвічы.

Размясціце сваю аб'яву ў «Рэгіянальнай газеце»!
Прадугледжаны скідкі!
Рэдакцыя працуе з 8.00 да 17.00 без перапынку
Тэлефон (01773) 53841 (аддзел рэкламы і аб'яў).
ТРАНСПАРТ НЕРУХОМАСЦЬ ПАСЛУГІ РОЗНАЕ

■ ЭКСПРЭС-АПЫТАННЕ ВІЛЯЙЧАН

Чаму чалавек ілжэ?

Аляксандр Кісель, начальнік змены раённага аддзела па надзвычайных сітуацыях:

— Каб прасцей было жыць. Я таксама не без граху: ілгу, але не на шкоду людзям. Атрымлівацца неяк міжвольна ды па дробязях. Апошні раз салгаў, калі вучыўся ў інстытуце. Дамоў з вучобы не адпускалі, а я паехаў. Потым адмазваўся.

Людміла Сляпцова, дырэктар тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей:

— Баяцца абмеркаванняў. Праўду могуць не зразумець. Я таксама часта лгу. Нядаўна салгала дачцэ, што няма грошай. І не дала ёй на блакнот, але ж ім не было патрэбы.

Алена Кучур, прадавец:

— Не ведаю. Але і сама калі-нікалі лгу. Напэўна, гэта такая праўда, што яе нельга ведаць.

Алена Літвінковіч, інспектар:

— Альбо ў чалавека гэта ў крыві. Альбо яму хочацца, каб было так, як ён гаворыць. Зрэдку на карысць сабе і навакольным і я лгу. Напрыклад, дзецям аб смерці.

Падрыхтавала Ірына РАБУШКА.

■ НАДВОР'Е

Мінск	25.10	26.10	27.10	28.10
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература,°С днём	+0	+1	-3	-2
ноччу	-6	+1	-2	-6
атмасферны ціск, мм	728	725	732	741
хуткасць ветру, м/сек	2-4	2-4	2-4	1-3

Вільня	25.10	26.10	27.10	28.10
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература,°С днём	+2	+2	-2	+0
ноччу	-2	+2	-3	-6
атмасферны ціск, мм	732	733	742	744
хуткасць ветру, м/сек	2-5	1-3	1-3	2-5

Чытайце праз тыдзень:

- **Нашчадкі Бэндэра – сярод нас.** Двое маладых людзей займаліся махлярствам у Валожыне.
- **Памятае Сэрвач!** Па Беларусі, Расіі і Украіне населеных пунктаў з тапанімічнай назвай "Крывічы" вядома больш за дваццаць.

Гараскоп 27 кастрычніка – 2 лістапада

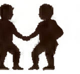
Авен (21.03–20.04)

Вас акружаюць дабрадзеі, спонсары і проста прыемныя людзі. Карыстайцеся іх магчымасцямі і падавайце сябе ў выгадным святле. Не ўпусціце магчымасці наладзіць выгаднае далейшае партнёрства, ажыццявіць буйную камерцыйную здзелку. І ў поспеху можаце не сумнявацца. Шлюбныя адносіны будуць спакойныя у тых, чый шлюб устаяўся і "прыцёрся".

Цялец (21.04–21.05)

У гэтым перыядзе сур'ёзнасць – не ваш стыль. Гаварыць пра справы не варта – лепш іх прастаа рабіць. Тым больш, што калі прыкладзеце пэўныя намаганні, то дасягнеце добрых вынікаў практычна ва ўсім. Але не варта аддаваць усе сілы працы – успомніце пра сям'ю. У выхадныя будзьце разам і вырашайце дробныя праблемы без эмацыянальных усплёскаў.

Блізняты (22.05–21.06)

Планеты літаральна захоўваюць ваша ўтульнае і надзейнае гняздо. Да вас могуць вярнуцца старыя сябры, а з імі прыйдзе і душэўны спакой. У жанчын з мінулага ўзнікае пакуль невыразная мужчынская постаць, якая ў цялесным вобразе з'явіцца толькі ў лістападзе. Не варта займацца сур'ёзным перспектыўным планаваннем. Сканцэнтруйце сваю ўвагу на "тут і цяпер".

Рак (22.06–23.07)

Перыяд дае вам шмат магчымасцей на розных узроўнях — выбар дзеянняў за вамі. Але запатрабуецца сіла духу і характару, каб процістаяць магчымым супрацьдзеянням. Слабавольныя рызыкуюць "сарвацца ў бездань". Мабілізуйце волю, прыслухайцеся да мудрых парад, аказвайце ўзаемадапамогу, і ўдача будзе на вашым баку. Варта заняцца фізкультурай.

Леў (24.07–23.08)

Самае важнае цяпер – гэта ўладжванне пытанняў, якія тычацца дому, паездак, дзяцей, сваякоў і асабістых узаемаадносін. Толькі не высвятляйце адносінаў (прыпамінанне памылак, пераразлік, хто колькі зрабіў і інш.), бо гэта прывядзе да напрокаў і глухой крыўды, якія не знікнуць нават пры яўным прымірэнні. Чакаюцца добрыя навіны, у грашовым плане таксама.

Дзева (24.08–23.09)

У гэтым перыядзе магчымы праблемы ва ўласным доме. Непаразуменні з начальствам і калегамі. Важныя справы, планы і праекты, якія вы намецілі, трымайце ў полі зроку да апошняга моманту. Магчыма, што ў самы апошні момант адбудуцца падзеі, якія запатрабуюць намаганняў для іх завяршэння ў патрэбным для вас накірунку.

Шалі (24.09–23.10)

Не бойцеся новых пачынанняў, бо яны прынясуць вам упэўненасць і фінансавую стабільнасць. Але рэзка не стартуйце, і вы пазбавіцеся ад напружання і даб'яцеся бліскучых вынікаў. Пры вырашэнні любых пытанняў праяўляйце такт і разважлівасць. У пятніцу пастарайцеся выправіць свае памылкі, каб у выхадныя вам нішто не перашкаджала адпачываць.

Скарпіён (24.10–22.11)

Гарманічны перыяд. Узаемаадносіны з супрацьлеглым полам будуць на высокім узроўні, калі вы не будзеце прад'яўляць завышаныя патрабаванні ў адносінах да партнёра. Каб мець поспех, вам неабходна арыентавацца на сітуацыю, якая можа скласціся ў будучым. Спрыяльны перыяд для вучобы і работы з інфармацыяй.

Стралец (23.11–21.12)

Чым больш аптымістычным будзе ваш настрой, тым лягчэй вы дасягнеце жаданага поспеху і грамадскага прызнання. Аднак некаторыя важныя арганізацыйныя пытанні будуць вырашацца з цяжкасцямі, і то, калі вы прыкладзеце максімум намаганняў. Пажадана захаваць у сакрэце свае планы і пачынанні, каб увасобіць задуманае ў жыццё.

Казярог (22.12–20.01)

Перыяд можа аказацца ўдачным ва ўсіх сферах вашай дзейнасці. Пастарайцеся арыентавацца не толькі на сябе, улічвайце таксама і інтарэсы дзелавых парнёраў, і іншых зацікаўленых бакоў. У такой сітуацыі вы толькі выйграеце, калі пойдзеце на нязначныя ўступкі. Рэалізуюцца вашы задумы, яны прынясуць вам поспех і ўмацуюць аўтарытэт.

Вадалей (21.01–19.02)

Ваша душа поўная энтузіязму і азарту. Вы захоплены поспехамі дзяцей, фінансава выгадней справай і поўныя ўсведамлення ўласнай сілы. Самы час для сур'ёзных дасягненняў. Магчыма, прыйдзецца быць разам з "моцнымі свету ўсяго". Да канца перыяду складзецца напружаная і не зусім спрыяльная абстаноўка на службе. Пазбягайце крытыкі і зласлоўя.

Рыбы (20.02–20.03)

Вам трэба хутка на ўсё рэагаваць і ўключацца ў новыя ўмовы жыцця, але дзейнічаць удумліва і павольна. Калі не ведаеце, што рабіць ці што адказаць, вазьміце невялікі тайм-аўт, збярыцеся з думкамі, а пасля вярніцеся да адкладзенага пытання. Дзеці будуць рэзка адмаўляцца ад вашага клопату, таму трэба быць вельмі карэктнымі, пытаючыся ці раячы ім штосьці.

■ І ЖАРТАМ, І УСУР'ЁЗ

Карысць пацалунку

— Ты чаму спазніўся амаль на 5 мінут? Раней жа выходзіў на рыбалку ў дамоўлены час. Хоць гадзіннік звярай, а сёння...

— Была прычына, лічу, што важная.

Так размаўлялі сябрукі Мікалай і Антось, кіруючыся з вудамі, вёсламі да лодак на беразе Нарачы.

— Дык усё ж скажы, чаму пазней выйшаў з дому?

— Кажу, што была прычына. Неяк няёмка пра яе гаварыць.

— Кажы, прашу...

Мікола агляну ўся, каб пераканацца, што нікога паблізу няма, ды пачаў:

— Мая Анюта аднекуль прынесла газету "Беларускі час" за 24 снежня 2001 года. У ёй быў артыкул з дзіўным загалоўкам: "Пацалунак у шчаку не мае карысці". Начытаўшыся, вырашыла на практыцы ажыццявіць рэкамендацыі. Між іншым, там напісана: "З медыцынскага пункту гледжання працягласць ідэальнага пацалунку – тры мінуты, пры гэтым асабліва эфектыўна, калі партнёры хоць трохі глядзяць адзін аднаму ў вочы. Пацалункі ж у шчаку ніякага лячэбнага ўздзеяння не аказваюць". Дык вось жонка перад маім адыходам на рыбалку вырашыла на практыцы ажыццявіць прачытанае. Сваімі гарачымі вуснамі прыпала да маіх і так пранікнёна глядзела ў мае вочы. Я ж ёй адказаў гэтым самым.

— Як цяпер сябе адчуваеш?

— Здаецца, растуць крылы ды...

— Будзь сябрам, вазьмі ў жонкі тую газету пра пацалункі. Хачу, каб і мая надзейна цалавалася па-новаму, па-навуковаму.

Міхась ЧАРНЯЎСКІ.

Рэгіянальная газета

Галоўны рэдактар Аляксандр МАНЦЭВІЧ.

Заснавальнікі: Аляксандр МАНЦЭВІЧ, Ніна МАНЦЭВІЧ.
Пасведчанне № 227 ад 19.08.2003 г. Выдавец ТАА «Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета».

Інфармацыйна-рэкламнае штотыднёвае выданне для рэгіёну і рэспублікі. Выходзіць па пятніцах. Аб'ём 5 друкарскіх аркушаў фармату А2. Тыраж 10000 экз. Індэкс 63212 (індывідуальная падпіска), 63369 (ведамасная падпіска). Падпіска праводзіцца пастаянна ў паштовых аддзяленнях рэспублікі. У розніцу – цана свабодная. № 43 (444) 24.10.2003. РУП «Друкарня «Перамога», Міністэрства інфармацыі РБ. 222310, Маладзечна, вул. Таўлая, 11. Зак. № 3267. Падпісана ў друк у 13.00 23.10.2003

Наш адрас: **222310, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 68а.** Тэлефоны/факс: (01773) **6-96-67**, **5-38-41** (рэклама), **5-07-99**
E-mail: regionnews@promedia.by, http://regionnews.promedia.by

Прыём дробных аб'яў

Маладзечна Вялікі Гасцінец, 68а. Тэл. **69667, 53841**.
Вілейка вул. Вадап'янава, 23, капіравальны цэнтр «Парус». Тэл. **55284**.
Вілейка вул. 17 Верасня, 30, пошта. Тэл. **55233, 55539**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 8, рэдакцыя «Новай газеты Смаргоні». Тэл. **33077**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 1, аддзяленне сувязі №2 Смаргоні. Тэл. **22211**.
Чысць вул. Зялёная, 4, магазін «Канцкласік». Тэл. **99172**.

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: **Астравец** – 01591, **Ашмяны** – 01593, **Валожын** – 01772, **Вілейка** – 01771, **Маладзечна** – 01773, **Мінск** – 017, **Мядзел** – 01797, **Смаргонь** – 01592

Разліковы рахунак №3012164030006 у філіяле ААТ Белзнешэканамбанк» у Маладзечне, код 211, атрымальнік ТАА Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета», УНН 600288444